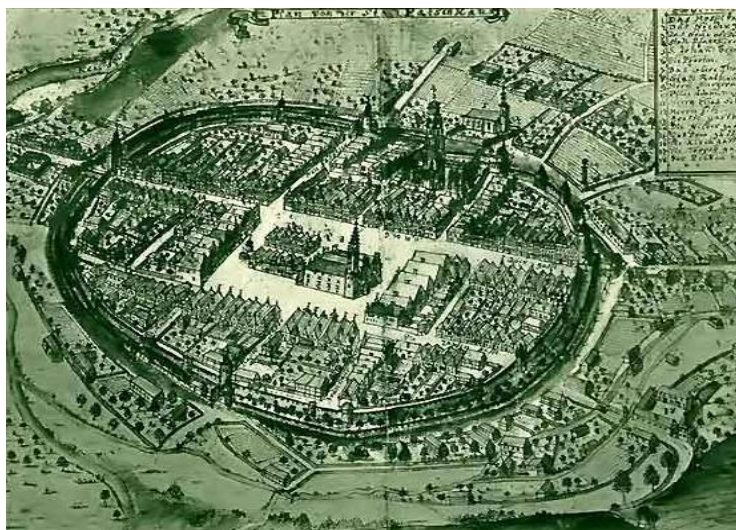

Załącznik do Uchwały nr XLVI/330/2010
Rady Miejskiej w Paczkowie
Z dnia 27.05.2010 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY PACZKÓW

NA LATA 2010-2013

SPIS TREŚCI

1. Wstęp
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
 - 3.1 Uregulowania prawne
 - 3.2 Organy ochrony zabytków
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)
 - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy
 - 5.2.1. Zarys historii obszaru gminy
 - 5.2.2. Krajobraz kulturowy i zabytki nieruchome
 - 5.2.3. Zabytki ruchome
 - 5.2.4. Zabytki archeologiczne
 - 5.2.5. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych
 - 5.2.6. Dziedzictwo niematerialne
 - 5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń
7. Założenia programowe
 - 7.1. Priorytety i kierunki działań gminnego programu opieki
 - 7.2. Zadania gminnego programu opieki
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków
12. Załączniki:
Załącznik nr 1 Rejestr zabytków nieruchomych
Załącznik nr 2 Rejestr zabytków archeologicznych
Załącznik nr 3 Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Paczków
Załącznik nr 4 Stanowiska archeologiczne z terenu gm. Paczków wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków
Załącznik nr 5 Rejestr zabytków ruchomych
Załącznik nr 6 Lista zabytkowych kapliczek proponowanych do ujęcia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

1. WSTĘP

Gmina Paczków charakteryzuje się cennym krajobrazem kulturowym, będącym spuścizną po wiekach wcześniejszych, na który składają się, oprócz tworów przyrody, dzieła rąk ludzkich - wytwory cywilizacji. Zasoby krajobrazu kulturowego regionu podlegają ochronie i wymagają podejmowania działań strukturalnych oraz organizacyjnych, które w połączeniu z właściwie prowadzoną opieką przez właścicieli i użytkowników zabytków dadzą efekt w postaci prawidłowo utrzymanych obiektów i obszarów zabytkowych.

Ochrona zabytków w swej istocie jest domeną i zadaniem państwa polskiego, natomiast sama opieka nad zabytkiem, pojmowanym szeroko, jest zadaniem właściciela i użytkownika, w tym także samorządu terytorialnego.

Zadania wynikające z prawidłowo prowadzonej opieki nad dziedzictwem kulturowym na poziomie gminy mogą odbywać się w sposób prawidłowy pod warunkiem, że będą miały charakter kompleksowy, obejmujący wszystkie aspekty chronienia zabytków nie tylko przed zniszczeniem, ale co najważniejsze, przekazania go w stanie nie pogorszonym następnym pokoleniom. Mając bowiem pełną świadomość tego, że nawet dla obiektów i obszarów, które utraciły swoją pierwotnie wytworzoną funkcję, wspólnie ze strukturami państwa odpowiedzialnymi za ochronę zabytków należy wygenerować takie ich zagospodarowanie, które nie tylko nie naruszy ich substancji zabytkowej, ale także wprowadzi nowe funkcje gwarantujące im nowe zagospodarowanie, a jednocześnie pozwalające na ich przetrwanie. Ten sposób działania możliwy jest jednak pod warunkiem, że działania prowadzone w środowisku kulturowym będą spójne na różnych szczeblach zarządzania administracyjnego w obrębie kompetencji struktur państwa i samorządu.

Z tego względu podstawową zasadą działania samorządu gminnego powinno być dążenie do wzajemnego uzupełniania się ekonomicznych i kulturowych aspektów rozwoju, a ich wykorzystanie powinno stanowić jeden z priorytetów polityki gminnej. Opracowanie „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami” powinno służyć rozwojowi gminy poprzez dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystania zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Gminny program opieki nad zabytkami ma za zadanie pełnić ważną rolę społeczną, dążyć do zachowania ciągłości tradycji i tożsamości kultury regionu, a jego konsekwentna realizacja stać się istotnym czynnikiem rozwoju gminy. Nie mniej ważnym oczekiwanym efektem powinny być działania podnoszące poziom lokalnej świadomości społecznej, w wyniku czego zwiększy się poczucie „lokalności” jako wyróżnika wzmacniającego więzi społeczne.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 *Ustawy z dnia 5 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz.U. 2001r. nr 142, poz. 159 z późniejszymi zmianami) oraz art. 87 ust. 3 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568), Burmistrz Gminy Paczków sporządza na okres 4 lat Program Opieki nad Zabytkami Gminy Paczków (art. 87 ust. 3 w/w ustawy). Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez Radę Gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Z realizacji programu Burmistrz Paczkowa sporządza, co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia na sesji Radzie Gminy.

Ogólne wytyczne do sporządzenia programów ujęte są w dokumencie *Narodowa Strategia Kultury na lata 2004 – 2013* przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r. oraz jego przedłużeniu *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020* przyjętym w 2005 r. Dokumentem służącym wdrożeniu *Narodowej Strategii Kultury* jest Narodowy Program Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego*. Program ten jest zgodny z narodowym planem rozwoju oraz założeniami Krajowego Programu Zabytków. Podstawą do sformułowania Narodowego Programu Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego* jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i jej upowszechniania, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców. Narodowy Program Kultury *Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego* ma określony plan działania.

Wytyczne zostały strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno - finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami;
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa;
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej;
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Celem Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Paczków, opracowanego w oparciu o Gminną Ewidencję Zabytków, jest stworzenie całościowej i wieloletniej strategii ochrony zabytków, znajdujących się na terenie gminy Paczków, realizowanej w 4-letnich cyklach, środkami optymalnymi, dostępnymi przez gminę, zarówno prawnymi (zapisy dotyczące ochrony zabytków w planach zagospodarowania przestrzennego) jak też finansowymi (przeznaczenie części budżetu gminy na ochronę zabytków). Program określa również kierunek podejmowanych przez gminę

działań, mających na celu szeroko pojętą ochronę dziedzictwa kulturowego.

Głównym celem Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Paczków jest wzmocnienie ochrony i opieki nad zabytkami, która jest istotną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w gminie poprzez włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, jak również uwzględnianie uwarunkowań ochrony dziedzictwa kulturowego łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej. Zasadne jest również zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego, podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami. Ważnym zadaniem jest również określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków eliminujących sytuacje konfliktowe związane z ich wykorzystaniem.

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji planów zagospodarowania oraz w strategiach rozwoju (art. 18 ust.1).

W szczególności dotyczy to:

- zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- innych zabytków nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, parków kulturowych.

W studium i planie, o których mowa w ust. 1 cytowanej ustawy, ustala się, w zależności od potrzeb strefy ochrony konserwatorskiej, obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków (art.19).

Sposób prowadzenia rejestru zabytków oraz ewidencji gminnych określa rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. 2004 nr 124 poz. 1305).

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

3.1 Uregulowania prawne

Zabytki zostały objęte ochroną zadeklarowaną, jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela, co określa art. 5 i 6 ust.1 i art. 86 Konstytucji RP.

W art.5 Konstytucji RP czytamy: *„Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia prawo wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.”*

W art. 6 ust. 1 napisano: „*Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju*”, a w art. 86: „*Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.*”

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o Ochronie Zabytków i Opiece nad Zabytkami* (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z późniejszymi zmianami), regulująca w sposób całościowy pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania, etc.

W rozumieniu ustawy o zabytkach ich ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie. Działania winny objąć także zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków. Równie ważne jest przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę, a także kontrola ich stanu zachowania i przeznaczenia. Zadania te winny być uwzględnione w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska (art. 4 cytowanej ustawy).

Opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza. Polega ona w szczególności na zapewnieniu warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku, prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie, korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwale zachowanie jego wartości, popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczenia dla historii i kultury (art. 5 cytowanej ustawy).

Zgodnie z art. 6 cytowanej *Ustawy* ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome, ruchome i archeologiczne:

- za zabytki nieruchome uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji.
- za zabytki ruchome uznaje się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła, inne obiekty

etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

- zabytkami archeologicznymi są pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Artykuł 7 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* reguluje następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków; sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz.U. z 2004 r. Nr 124, poz. 1305);
- uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego o szczególnej wartości dla kultury, wpisanego na Listę Pomników Historii przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego;
- utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi, charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może na podstawie uchwały utworzyć rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych; w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów, co reguluje art. 7 ust. 1, pkt. 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zostały w nim określone zadania własne gminy:

- zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmujące sprawy kultury, w tym ochrony zabytków i opieki

nad zabytkami.

3.2 Organy ochrony zabytków

Zgodnie z zapisem artykułu 89 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad nimi* organami ochrony zabytków są: Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu, którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje:

- Generalny Konserwator Zabytków;
- Wojewoda, w imieniu, którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należą w szczególności (art. 90 cytowanej ustawy):

- 1) opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 3) podejmowanie działań związanych ze wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
- 4) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
- 5) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- 8) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- 9) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- 10) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- 11) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki „Za opiekę nad zabytkami”;
- 12) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- 13) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 14) podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Do zadań wykonywanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należą w szczególności (art. 91):

- 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;

- 2) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach, a także badań archeologicznych;
- 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- 8) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- 9) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków, jako organ opiniodawczy - doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi.

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska, jako organ opiniodawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków, jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków wraz z ośrodkami regionalnymi (Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Opolu) zajmuje się problematyką rozpoznania, dokumentacji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Wzmiankowana *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* zobowiązuje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do opracowania, przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków, Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami. Natomiast Gminny Program opiera się na opracowanych i zatwierdzonych w dniu 10 maja 2004 roku przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego *Tezach do opracowania krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami*, według których wzmiankowany krajowy program powinien zawierać:

1. Uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami: stan zabytków nieruchomych, stan

zabytków ruchomych, stan zabytków archeologicznych, stan zabytków techniki, pomniki historii i obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego UNESCO, stan służb konserwatorskich, stan opieki nad zabytkami, stan uregulowań prawnych.

2. Działania o charakterze systemowym:

- powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa,
 - wypracowanie strategii ochrony dziedzictwa i wprowadzenie jej do polityk sektorowych.
3. System finansowania: stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.
4. Dokumentowanie, monitorowanie i standaryzacja metod działania - ujednolicenie metod działań profilaktycznych, konserwatorskich, restauratorskich i ochronnych.
5. Kształcenie i edukacja: kształcenie profilaktyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników.
6. Współpraca międzynarodowa: współpraca z instytucjami i organizacjami, współpraca na obszarze Europy Środkowej.

Rada Ministrów w dniu 21 września 2004 roku przyjęła *Narodową Strategię Rozwoju Kultury na lata 2004-2013* oraz *Uzupełnienia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004- 2020*.

Oba dokumenty zawierają strategiczne cele polityki państwa i uwarunkowania formalno - prawne w sferze ochrony zabytków. Jednym z czołowych założeń jest ochrona i opieka nad dziedzictwem kulturowym, a jednym z celów strategicznych jest ochrona i rewaloryzacja zabytków. Cel ten stał się jednym z priorytetów *Narodowego Programu Kultury - Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego*. Celem strategicznym w/w *Programu* jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych. Celami częściowymi tego *Programu* są:

- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków;
- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne;
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informatycznego;
- rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego;
- tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej;

- zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granice Polski.

W *Uzupełnieniach Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*, poza przesunięciem daty kierunkowej, wprowadzono programy operacyjne, jako system realizacyjny *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury*, powiązane z finansowaniem działalności kulturalnej ze środkami znajdującymi się w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dla działań związanych z opieką nad zabytkami powołano Program Operacyjny „DZIEDZICTWO KULTUROWE” następującymi z priorytetami:

1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych.
2. Rozwój instytucji muzealnych.
3. Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju.
4. Ochrona zabytków archeologicznych.
5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego.
6. Ochrona zabytkowych cmentarzy.

Celem w/w Programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksowa poprawa stanu zabytków oraz rozwój kolekcji muzealnych, gdzie celami cząstkowymi są:

- poprawa stanu zachowania zabytków;
- zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym dziedzictwa archeologicznego);
- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele inne niż kulturalne;
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji;
- zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granice oraz na wypadek sytuacji kryzysowej i konfliktu zbrojnego.

Ponadto przy tworzeniu „*Gminnego Programu*” korzystano z metody i instrukcji Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie zawartych w opracowaniu „*Gminny program opieki nad zabytkami. Poradnik metodyczny*”.

4.2 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Gminny Program zgodny jest w swych założeniach z :

1. *Programem Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2007- 2010* (sporządzony w związku z uchwałą nr XIV/158/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r.), w którym

zawarto m. in. wytyczne i zalecenia do powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami. Wymieniono następujące cele ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego na terenie gminy:

- utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa;
- poprawa stanu zachowania krajobrazu i dziedzictwa regionalnego oraz odnowa wsi;
- ochrona dziedzictwa archeologicznego;
- rozwój instytucji opieki nad zabytkami;
- rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa;
- ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego;
- wstrzymanie procesu degradacji założeń parkowo- pałacowych;
- wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych;
- wspieranie działań istniejących szlaków oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych, obejmujących cenne zespoły i obiekty zabytkowe;
- promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego i rozwój tożsamości regionalnej;
- podniesienie poziomu edukacji społeczeństwa dot. Regionalnego dziedzictwa kulturowego;
- powołanie nowych instytucji do spraw dziedzictwa i współpraca z już istniejącymi;
- współpraca między regionami.

2. *Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000-2015*

(uchwała nr XXXIX/350/2005 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 11 października 2005 r.).

Dokument ten jest podstawowym dokumentem strategicznym dla tworzenia polityki rozwojowej województwa opolskiego. Wśród celów, jakie wyznacza znajdują się odniesienia do dziedzictwa kulturowego tj.:

- dbałość o instytucje kultury na terenie województwa opolskiego oraz konieczność stworzenia systemu ochrony dóbr kultury;
- ochrona dziedzictwa kulturowego, wielu obiektów zabytkowych przed zniszczeniem i dewaluacją, jako obowiązek społeczności regionu i powinności wobec przyszłych pokoleń;
- w sferze kultury przyjęto zasadę kreowania dobrego wizerunku regionu; kultura, jako czynnik integracji społecznej, musi znaleźć miejsce w planach rozwojowych;
- tworzenie warunków trwałego zrównoważonego rozwoju poprzez rewitalizację i ochronę środowiska w tym krajobrazu kulturowego;

- działania na rzecz zachowania i wykorzystania zasobów kulturowych i przyrodniczych wsi;
 - tworzenie warunków do rozwoju wielokulturowości regionalnej;
3. *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego*, przyjętym uchwałą nr XLIX/357/2002 z dnia 24 września 2002 r. Jest on podstawowym dokumentem określającym zasady organizacji struktury przestrzennej województwa oraz zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego w przekroju podstawowych komponentów przestrzeni, a przypadku dziedzictwa kulturowego wskazuje obszary i działania, które tworzą zasady i kierunki dla programu rewaloryzacji przestrzeni historycznej w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym. Realizacja polityki przestrzennej wyrażona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego winna doprowadzić do uzyskania przestrzeni o wysokich walorach estetycznych architektury i krajobrazu, czerpiących z dziedzictwa przyrody i kultury oraz nadający przestrzeni indywidualny wyraz.

W celu skutecznej ochrony krajobrazu kulturowego plan przewiduje następujące kierunki działań:

- ograniczenie rozpraszania zabudowy poprzez rozwój budownictwa na zasadzie dogęszczania istniejących jednostek osadniczych;
- nie wprowadzanie obiektów agresywnych krajobrazowo tzn. o dużych kubaturach, wysokich kominach itp.;
- preferowanie zabudowy nawiązującej do cech regionalnych (układ kalenicy, pokrycie dachu, kształt bryły budynku, zagospodarowanie działki) i krajobrazu;
- utrzymanie regionalno - historycznej skali i struktury jednostek osadniczych;
- stosowanie szczegółowych wytycznych architektonicznych dla nowopowstającego budownictwa zagrodowego, mieszkaniowego oraz usługowego i ich egzekwowanie;
- izolowanie zielenią obiektów dysharmonijnych;
- łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego poprzez ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznym założeniem architektonicznym.

W celu skutecznej ochrony zabytkowych układów staromiejskich plan przewiduje następujące kierunki działań:

- opracowanie planów szczegółowych i rewaloryzacji zabytkowych układów przestrzennych, w szczególności w miastach zabytkowych o randze krajowej, uwzględniających ochronę przed uciążliwościami wynikającymi z prowadzenia działalności gospodarczej i układów komunikacyjnych;

- wykonanie prac dokumentacyjnych archiwizujących rozwój przestrzenny miejscowości;
- rygorystyczne realizowanie wytycznych konserwatorskich w zakresie rewaloryzacji i użytkowania obiektów zabytkowych;
- preferowanie nowej zabudowy nawiązującej do stylu regionalnego i istniejącej zabudowy;
- objęcie szczególną ochroną panoram miast poprzez wyznaczenie strefy ekspozycji oraz chronionych osi widokowych, eksponowanie i odtwarzanie w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych: wież kościołów, zamków, ratuszy;
- utrzymanie historycznego rozplanowania oraz podkreślenie i uczynienie kształtowania przestrzennego miast;
- konsekwentne modernizowanie bądź likwidowanie elementów dysharmonijnych położonych w zabytkowych centrach miast;
- utrzymanie ulic w ich dzisiejszym przebiegu oraz liniach rozgraniczających;
- utrzymanie mieszkalno - usługowego charakteru centrum miast;
- wprowadzanie do obiektów zabytkowych funkcji zgodnych z ich pierwotnym przeznaczeniem bądź nie kolidujących z ich zabytkowym charakterem;
- działania związane z ochroną przeciwpowodziową nie powinny wpływać niekorzystnie na obraz i kształtowanie obszarów miejskich położonych nad rzeką Odrą;
- konserwację, rewaloryzację i adaptację w odniesieniu do obiektów i terenów zabytkowych w uzgodnieniu z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- podporządkowanie wytycznym konserwatorskim rewaloryzacji i użytkowania obiektów zabytkowych;
- wykonanie dla obiektów zabytkowych prac dokumentacyjnych archiwizujących historię, przekształcenia i podstawowe historyczne elementy konstrukcyjne wraz z detalami architektonicznymi;
- wprowadzanie do obiektów zabytkowych funkcji zgodnych z ich pierwotnym przeznaczeniem bądź nie kolidujących z ich zabytkowym charakterem;
- oznaczenie i opisanie obiektów zabytkowych w celu uświadomienia społeczności znaczenia zabytków w historii regionu;
- utrzymanie istniejących muzeów regionalnych jako szczególnie cennych miejsc zachowania dziedzictwa kulturowego.

4. *Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko- czeskiego z czerwca 2005 r.* zostało wykonane na zlecenie Departamentu Spraw Przestrzennych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z listopada 2005 r. ze strony Republiki Czeskiej oraz Departamentu Ładu Przestrzennego Ministerstwa Infrastruktury z marca 2005 ze strony Rzeczypospolitej Polskiej.

W celu skutecznej ochrony krajobrazu kulturowego plan przewiduje następujące kierunki działań:

- działania na rzecz wzmocnienia i zachowania regionalnych tradycji architektonicznych;
- podnoszenie świadomości społecznej i edukacji z zakresu ochrony środowiska naturalnego i kulturowego;
- rewitalizacja krajobrazu kulturowego w rejonach wiejskich;
- zabiegi organizacyjno - techniczne na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.

5. Na poziomie powiatowym najważniejszym dokumentem planistycznym jest Strategia Rozwoju Powiatu Nyskiego. *Strategia Rozwoju Wspólnoty Międzygminno – Powiatowej Ziemi Nyskiej na lata 2004 – 2015* uchwała Nr XX/174/04 Rady Powiatu w Nysie z dnia 18 czerwca 2004 r. Główne cele dotyczące dziedzictwa kulturowego uwzględnione w Strategii Rozwoju to :

- renowacja, konserwacja i utrzymanie zabytków;
- wspieranie działań stowarzyszeń zajmujących się ochroną zabytków na terenie powiatu nyskiego;
- powołanie i organizacja Regionalnego Centrum Konserwacji i Renowacji Zabytków;
- opracowanie projektów rekonstrukcji zabudowy staromiejskiej miast Ziemi Nyskiej ze szczególnym uwzględnieniem Starówki Paczkowa;
- wykorzystanie posiadanego potencjału kulturowego, historycznego i przyrodniczego do rozwoju sektora turystyki;
- opracowanie i wdrożenie koncepcji rewitalizacji fortyfikacji nyskich.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy).

Kwestie ochrony i opieki nad zabytkami w gminie Paczków omawiają szerzej następujące dokumenty:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Paczków.

Wymienia się tu obiekty i strefy podlegające ochronie konserwatorskiej i określa zasady ich ochrony; zgodnie z obowiązującymi przepisami. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego musi być zgodny z zapisami studium, a naruszenie zasad i trybu sporządzania studium lub planu miejscowego powoduje nieważność uchwały Rady Gminy w całości lub części. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia ochronę zewidencjonowanych zabytków, lecz nie posiada mocy prawnej. Brak tej podstawy nie nakłada

obowiązku uzgadniania ani konsultowania z organem konserwatorskim zadań przy tego typu obiektach. W tym przypadku właściwe użytkowanie i należyta opieka nad obiektami zewidencjonowanymi zależy przede wszystkim od dobrej woli i świadomości właścicieli i użytkowników. Jest to dokument niezbędny do koordynowania działań związanych z zagospodarowaniem terenów na obszarze gminy. Wskazuje szanse poprawy sytuacji ekonomiczno - gospodarczej w oparciu o rolniczy charakter gminy, walory środowiska przyrodniczego, położenie geograficzne i dobrze zachowane zasoby kultury.

W części IV *Kierunki i zasady ochrony wartości kulturowych* zwrócono uwagę na wartości, które powinny być brane pod uwagę w planach zagospodarowania przestrzennego gminy:

- konserwację i rewaloryzację w odniesieniu do obiektów i terenów zabytkowych;
- adaptację w odniesieniu do obiektów i terenów o potencjalnych wartościach kulturowych;
- modernizację w odniesieniu do obiektów nie mających cech zabytkowych, a dysharmonizujących obszar o wartościach kulturowych;
- utrwalenie dotychczasowej formy przestrzennej w danej miejscowości w sytuacji niewielkiego nawarstwienia w stosunku do formy pierwotnej;
- ochronę terenów osadniczych przed niekontrolowaną, pod względem estetyki architektonicznej, zabudową niedostosowaną do środowiska kulturowego;
- eliminację czynników degradujących układy historyczne jednostek osadniczych;
- adaptację i modernizację elementów zabudowy i krajobrazu do potrzeb współczesnych;
- zagospodarowanie obiektów opuszczonych;
- rewaloryzację wartości krajobrazowych, zachowaniem i adaptacją dawnych zagród chłopskich i folwarków stanowiących wartości historyczne i krajobrazowe;
- eksponowanie regionalnej odrębności terenu;
- bezwzględna ochronę historycznego układu przestrzennego i komunikacyjnego jednostek osadniczych;
- projektowanie nowej zabudowy indywidualnie, w dostosowaniu do otoczenia oraz zachowania równowagi elementów krajobrazu historycznego regionu.

3. *Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Paczków (MPZP)* przyjęty uchwałą nr XXX/181/04 Rady Miejskiej w Paczkowie z dnia 30 grudnia 2004 roku.

Zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego miasta Paczków działania inwestycyjno - budowlane polegać będą na :

- restauracji i rekonstrukcji historycznego układu urbanistycznego, zachowaniu i konserwacji istniejących elementów zabytkowych, na odtworzeniu ważniejszych fragmentów zniszczonych i zniekształconych oraz na kształtowaniu nowych elementów

układu przestrzennego w dostosowaniu do historycznej koncepcji urbanistycznej; w działaniach tych uwzględnić należy szczególnie zachowanie historycznego układu ulic oraz ich przekroju poprzecznego (szerokości i wysokości pierzei obrzeżnych kwartałów zabudowy, linii rozgraniczających równoważnych liniom zabudowy, zachowywaniu lub odtwarzaniu historycznych nawierzchni jezdni, placów i chodników);

- restauracji z dopuszczeniem ograniczonej przebudowy konstrukcji i przebudowy infrastruktury technicznej obiektów zabytkowych, wytyczne określające zakres tej przebudowy wydaje OWKZ na wniosek uprawnionego projektanta;
- dopuszczeniu ewentualnej rekonstrukcji fragmentów historycznej zabudowy (dotyczy brakujących elementów wnętrza urbanistycznych);
- dopuszczeniu nowej zabudowy plombowej i uzupełniającej (w tym na w/w terenach) która swą wysokością, rozczłonkowaniem, ukształtowaniem brył oraz podziałami architektonicznymi ma być podporządkowana zachowanej stylowej zabudowie historycznej, przy czym podporządkowanie to nie musi obejmować detalu architektonicznego;
- wprowadzaniu „detalu urbanistycznego” jednolitego stylistycznie, dostosowanego do historycznego charakteru starego miasta;
- ograniczaniu umieszczania reklam poziomych na wysokość maksymalną pasów podokiennych 2 kondygnacji przyziemia; usunięciu form dysharmonizujących.

4. *Strategia Rozwoju Gminy Paczków.*

Rada Miejska w Paczkowie uchwaliła program gospodarczy Program ten określa politykę przestrzenną Gminy Paczków:

- zwiększanie środków (nakładów) gminy na kulturę i sport;
- unowocześnianie bazy oświatowej na miarę XXI wieku (budynki, pracownie, obiekty sportowe);
- rozwój i integracja środowiska kulturotwórczego w gminie.

5. *Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004- 2013* uchwała nr XXXIII/195/05 Rady Miejskiej w Paczkowie z dnia 24 lutego 2005 r. Plan ten oprócz bardzo krótkiej oceny stanu obiektów dziedzictwa kulturowego, przede wszystkim zajmuje się planowaniem inwestycji. Wśród działań powodujących poprawę środowiska kulturowego, turystyki znajduje się:

- renowacja, konserwacja i ekspozycja świetlna zabytkowych zabudowań w mieście (w tym: stopniowa wymiana pokryć dachowych, stopniowe malowanie elewacji, renowacja baszt i murów obronnych, oświetlenie wieży kościelnej i baszt oraz remont Ratusza);
- renowacja i rozbudowa cmentarzy w Wilamowej i Paczkowie.

6. *Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Paczków na lata 2007-2013* przygotowano w celu wzmocnienia potencjału rozwojowego gminy poprzez rewitalizację przestrzeni publicznych i nadanie im nowych funkcji turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz aktywizację społeczności lokalnej. Wyznaczył on długofalowe działania poprzez wskazanie zadań inwestycyjnych, określenie kosztów oraz wzajemne powiązanie ich z polityką regionalną. Celem rewitalizacji jest nowy rozwój miejscowości, zapewniający lepsze warunki życia mieszkańców, zachowanie substancji zabytkowej miejscowości i w konsekwencji przyciągnięcie turystów i inwestorów. W ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji* przewidziano realizację projektów dotyczących:

- rewitalizacji Historyczne Centrum Miasta Paczków w granicach historycznych murów miejskich, wraz z otaczającą zielenią. Granica obszaru biegnie wzdłuż następujących ulic: wschodnią stroną ul. Staszica, od strony północno-wschodniej i wschodniej wzdłuż zieleni miejskiej otaczającej mury obronne aż do ul. Wojska Polskiego, następnie, w kierunku południowym, plantami miejskimi, aż do ul. Sienkiewicza, ulicą Sienkiewicza do zbiegu z ul. Staszica i ul. Daszyńskiego;
- renowacja zabytkowej struktury mieszkalnej;
- remont konserwatorski elewacji budynku głównego oraz wieży ratusza;
- rewitalizacja murów obronnych wraz z terenem plantów miejskich;
- remont oświetlenia, świetlna wizualizacja obiektów zabytkowych w Paczkowie oraz instalacja systemu monitoringu ulicznego;
- wymiana zdegradowanej infrastruktury technicznej w rejonie Rynku obejmująca wymianę nawierzchni, sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej;
- renowacja i modernizacja zabytkowej struktury mieszkalno – usługowej.

5.2 Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

Celem *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami* nie jest powtarzanie znanych i dostępnych informacji na temat historii zachowanych obiektów zabytkowych. Z tych powodów charakterystyka zasobu zabytków z terenu miejscowości i gminy Paczków nastawiona jest w głównej mierze na wskazanie tych obiektów i zabytkowych zespołów, które w znaczącym stopniu decydują o wizerunku gminy.

5.2.1. Zarys historii obszaru gminy.

Gmina miejska Paczków położona jest na podsudeckim szlaku wiodącym z Nysy do Kłodzka. Siedzibą gminy jest miasto Paczków. Gmina zajmuje powierzchnię 79,69 km², a zamieszkuje ją blisko 13 481 osób. Znajduje się w granicach administracyjnych powiatu nyskiego. Gmina Paczków graniczy z gminą Otmuchów, natomiast w granicach sąsiedniego województwa dolnośląskiego graniczy z gminami powiatu ząbkowickiego: Złoty Stok, Kamieniec

Ząbkowicki, Ziębice. Od strony południowej miasta graniczy ono z Republiką Czeską. Pod względem przestrzenno – geologicznym Gmina Paczków położona jest w granicach makroregionu Przedgórze Sudeckie, nad Nysą Kłodzką, pomiędzy jeziorem :Otmuchowskim i Zalewem Paczkowskim. W skład gminy wchodzi: miasto Paczków oraz sołectwa: Dziewiętlice, Gościce, Kamienica, Kozielno, Lisie Kąty, Stary Paczków, Ścibórz, Trzeboszowice, Wilamowa, Ujeździec, Unikowice, Ścibórz, Frydrychów.

Gmina Paczków wchodzi w skład Euroregionu „Pradziad”. Euroregion ten to ponadgraniczne porozumienie samorządów lokalnych południowo - zachodniej części województwa opolskiego oraz czeskich stowarzyszeń gmin z dawnych powiatów Bruntal i Jeseník. Teren gminy przecinają dwie ważne drogi krajowe. Pierwsza z nich to tzw. trasa podsudecka, biegnąca z Gliwic przez Nysę i Kudowę Zdrój do Czech, natomiast druga prowadzi do Wrocławia przez Ząbkowice Śląskie i Świdnicę. Przechodząca przez miasto i gminę linia kolejowa łączy Gliwice z Jaworzyną Śląską i Kłodzkiem. Gmina Paczków to rejon przemysłowo - rolniczy. Grunty rolne zajmują ponad 80% powierzchni gminy i są to przeważnie dobrze utrzymane gleby III i IV klasy. W granicach administracyjnych gminy znajdują się także parki: w Paczkowie przy ul. Jagiellońskiej, we Frydrychowie oraz w Ujeźdźcu. Przez teren Gminy Paczków przepływają rzeki: Nysa Kłodzka, Biała Woda, Świdna, Średnica, potoki: Tarnawka, Potok Głośny, Szronka, Młynówka oraz cieki wodne: Czerwona Woda, Olchowiec, Raczyna.

Paczków

Tereny pradoliny Kamienicy, na których w 1254 r. lokowano miasto Paczków, były zamieszkałe i użytkowane już od czasów neolitu. Najwcześniejsze osady słowiańskie ulokowane były w tym czasie na terenie dzisiejszego Starego Paczkowa oraz dawnej wsi Bogunów, obecnie znajdującej się w obrębie dzisiejszych granic miasta (tzw Paczkówek – okolice ul. Robotniczej). Nazwa Paczków pochodzi najprawdopodobniej od imienia Pakosław, zdrobniale wymawianego jako Paczek lub Paczko. Uważa się, iż wieś Paczków (dzisiejszy Stary Paczków) była zatem własnością Pakosława, a miasto przejęło nazwę od wsi, w pobliżu której powstało.

W dziejach Paczkowa ogromną rolę odegrali książęta piastowscy oraz biskupi wrocławscy, do których należały tereny ziemi nyskiej, w tym Paczków oraz pobliski Otmuchów.

Miasto, powstałe na prawie nyskim (flamandzkim), na tzw surowym korzeniu, założone zostało z inicjatywy biskupa Tomasza I Koźłowarogiego przez wójtów Henryka i Wilhelma. 8 marca 1254 r. zawarta została pomiędzy nimi umowa w sprawie założenia osady targowej, zgodnie z którą biskup oddawał zasadźcom do dyspozycji wieś Bogunów wraz z polami do potoku Tarnawka. Miastu nadano prawa analogiczne, jak dla Nysy oraz przyznano cztery lata wolnizny. Mieszkańcy zobowiązani byli do płacenia rocznie pół grzywny srebra od zebranych płodów rolnych i posiadanego majątku oraz do dostarczania do biskupiego spichlerza małdratu dziesięciny

zbożowej.

Mieszkańcy otrzymali w zamian prawo do korzystania z sześciu włók pastwiska i łowienia ryb w Nysie.

Uważa się, że u podstaw powstania miasta było założenie kolejnej osady targowej oraz cele strategiczne – Paczków miał być strażnicą biskupich posiadłości na południowo – zachodnim pograniczu otmuchowskiej kasztelanii. Miasto sąsiadowało bowiem od strony Kozielna z warownym zamkiem, wzniesionym w XII w. przez Bolka Wysokiego oraz warownią, tzw. *Novum Castrum* po drugiej stronie Nysy Kłodzkiej. Tezę o strategicznej funkcji miasta potwierdzały zatem sprzyjająca lokalizacja miasta, otoczonego z trzech stron strumieniami, młynówką oraz rzeką.

Paczków, leżący na terytorium księstwa wrocławskiego, ale w posiadłościach biskupich (kasztelanii otmuchowskiej), gdzie biskupi sprawowali władzę feudalną, był ściśle związany z biskupstwem około 500 lat.

Najważniejszy etap rozwoju budowlanego miasta nastąpił za czasów rządów biskupa Przeclawa z Pogorzeli (1342 – 1376). Układ miasta założono w oparciu o wzorcowe schematy urbanistów średniowiecznych, na planie symetrycznego owalu, z centralnie usytuowanym rynkiem o proporcjach 2:1 oraz siatką prostopadle krzyżujących się ulic. Za czasów biskupa Przeclawa trwała budowa murów obronnych zamykających miasto oraz budowa kościoła parafialnego p.w. św. Jana Ewangelisty. Prawdopodobnie już w tym czasie miasto otoczone było również fosą oraz dodatkowym wałem ziemnym. Dostęp do miasta otwierały trzy bramy miejskie z wieżami: Wrocławska, Kłodzka i Ząbkowicka oraz XVI – wieczna brama Nyska.

Już od XIII – XIV wieku w okolicach miasta istniały dwa obiekty sakralne: kościół parafialny w Bogunowie, w miejscu dzisiejszych ruin kościoła cmentarnego (1604 - 1606) przy ul. Wojska Polskiego oraz kaplica (XIII w.) w miejscu dzisiejszej kaplicy p.w. św. Mikołaja, spalona w trakcie wojny trzydziestoletniej i odbudowana z drewna, a w 1831 r. murowana.

Mieszkańcy średniowiecznego miasta zajmowali się przede wszystkim uprawą roli, hodowlą bydła, rybołówstwem, rzemiosłem i handlem. Z uwagi na bliskość innych osad targowych oraz oddalenie od głównych szlaków handlowych, uznaje się, iż handlowa i wytwórcza działalność mieszkańców ówczesnego miasta zaspokajała przede wszystkim zapotrzebowanie w pobliskich miejscowościach, jak Unikowice, Stary Paczków, Gościce, Kamienica, Kozielno czy Chałupki. Wiadomo, iż najlepiej rozwijało się w mieście sukiennicy, jak również szewstwo, krawiectwo oraz wytwarzanie płóciennictwo.

Miasta nie omijały od samego początku zawieruchy wojenne. W czasie walk husyckich miasto, z uwagi na poparcie, jakim darzyło biskupa Konrada, zwolennika Zygmunta Luksemburczyka i przeciwnika husytów, zostało splądrowane i zajęte przez wojska husytów. Po ich wycofaniu się

rozebrano część murów miejskich (1429 r.), by już nigdy nie były osłoną dla nieprzyjaciela. Odbudowano je za czasów biskupa Jana Thurzo (pocz. XVI w.). Na ten okres przypada również budowa niezachowanego do dziś muru zewnętrznego ze stanowiskami artyleryjskimi.

Po czasach wojen husyckich oraz wojnie trzydziestoletniej, miasto powoli podnosiło się z upadku, co przejawiało się wzrostem liczby mieszkańców oraz rozwojem rzemiosła. Dużą rolę odegrała w tym pomoc biskupów wrocławskich, zainteresowanych rozwojem gospodarczym księstwa nysko – otmuchowskiego, wpływających na poprawę jakości produktów rzemieślniczych i zwalczanie zewnętrznej konkurencji. Od początku XVI w. w mieście organizowano jarmarki św. Marcina, św. Grzegorza oraz trzeci, ustanowiony w 1577 r.

Z okresem tym wiąże się również wzrost znaczenia ekonomicznego mieszczan, co wiąże się ze stopniowym usamodzielnianiem się rady miejskiej (powstałej jeszcze w XIV w.) spod zwierzchnictwa biskupiego. Począwszy od 1414 r. rada nabywała w drodze wykupu uprawnienia wójta, co trwało do 1560 r. Całkowite przejście tychże uprawnień symbolicznie uczczono, budując na paczkowskim rynku ratusz z wieżą strażniczą i salą obrad. Na południowej ścianie wieży ratusza znajduje się herb biskupa Baltazara, inwestora tej budowli. Widnieją na nim piastowskie orły, lilie symbolizujące związek miasta z księstwem nysko – otmuchowskim oraz strzały wśród gwiazd i lwy, będące symbolami rodowymi biskupa.

Za czasów kolejnego biskupa wrocławskiego, Andrzeja Jerina, zainicjowano w mieście budowę wielu kamienic renesansowych oraz budowę studni wodociągowej na Górnym Rynku w okolicach ul. Kołłątaja. W I poł. XVIII w. miasto ponownie stało się miejscem przemarszu walczących ze sobą w wojnie trzydziestoletniej wojsk. Na ludność Paczkowa nakładane były liczne kontrybucje, obowiązek kwaterunku oraz oddawania wyżywienia. Dodatkowo w 1634 r. w mieście wybuchł wielki pożar, który zapoczątkował falę klęsk żywiołowych oraz regres w gospodarce rolnej, produkcji rzemieślniczej i handlu.

Od 1741 r., w efekcie zawieruch dziejowych, terytorium księstwa nysko – otmuchowskiego podzielono dwie części: północną – pruską oraz południową – austriacką. Paczków znalazł się w granicach pruskiej części Śląska i tym samym utracił większość dotychczasowego zaplecza rolniczego, które wchłonięte zostało w granice austriackie. Wpłynęło to na kolejny regres gospodarczy miasta, w efekcie czego urzeczywistniło się to zubożeniem ludności. W 1810 r. ostatecznie zsekularyzowano księstwo biskupie.

Powolny wzrost gospodarczy miasta rozpoczął się w Paczkowie dopiero na początku XIX w., co związane było z rozwojem tutejszego przemysłu. Obok starych młynów, garbarni, browaru i warsztatów rzemieślniczych stworzono nowe przedsiębiorstwa, jak fabryka świec, wytwórnia pojazdów strażackich, fabryka zapalek, zakład produkcji przyrządów kreślarskich, fabryka mydła i inne. Ogromny wpływ na rozwój miasta miało wytyczenie w okolicach miasta linii kolejowej,

umożliwiającej połączenie z Nysą i Kamieńcem Ząbkowickim, uruchomienie poczty oraz budowa utwardzonych dróg do Kłodzka i Nysy.

Rozwój przemysłowy pociągnął za sobą rozwój urbanistyczny miasta. Nastąpiła znaczna rozbudowa przedmieść: w okolicach ul. Pocztowej zlokalizowano fabrykę świec, wytwórnię sprzętu strażackiego, gazownię, zakład energetyczny i wodociągi; w okolicach ul. Daszyńskiego i Robotniczej założono fabrykę przyborów kreślarskich oraz cegielnię; w rejonie ul. Sienkiewicza założono fabrykę mydła i tartak; natomiast przy ul. Armii Krajowej i Kolejowej umieszczono wytwórnię elementów cementowych, tartak, mleczarnię i zakład produkcji ram złoconych.

Wraz z inwestycjami przemysłowymi i napływem siły roboczej rozwinęło się budownictwo mieszkaniowe, którego szczyt przypadał na II poł. XIX w. Zabudową objęto tereny w rejonie ulic: Staszica, Sienkiewicza, Daszyńskiego, Kopernika, Wojska Polskiego, Zawadzkiego, Mickiewicza, Dąbrowskiego, Okrzei, Witosy, Armii Krajowej i Kolejowej. Ponadto przebudowom i renowacjom liczne kamienice z XV – XVIII w. w obrębie centrum miasta.

Wybudowano równoległe takie obiekty użyteczności publicznej, jak: szpital miejski, gmach gimnazjum, wodociągi, gazownię, oczyszczalnię ścieków, kościół ewangelicki oraz budynek remizy strażackiej, poczty, domy opieki, szkoły, zakład leczniczy, muzeum w Domu Kata.

Na 1819 r. przypada początek porządkowania zespołu murów obronnych. Otwarto wówczas zamurowaną od 1778 r. bramę Nyską, rozebrano pozostałości murów zewnętrznych, budynki bramy Kłodzkiej i Wrocławskiej, zasypano fosę oraz założono w jej miejscu planty miejskie.

Tkanka miasta nie ucierpiała w trakcie I i II wojny światowej. W 1945 r. miasto znalazło się w granicach miasta polskiego.

Dziewiętlice

Dziewiętlice to wieś o średniowiecznym rodowodzie. Pierwsza wzmianka o wsi pojawiła się w 1284 r. Wcześniejsze nazwy wsi to niem. *Heinersdorf* i czeski *Pruský Jindřichov*.

Dziewiętlice wraz z czeską wsią Bernarcice (*Bernartice*) stanowiły, przed I wojną śląską, jedną miejscowość. Po pierwszej wojnie śląskiej nastąpił podział miejscowości na część czeską i polską. W latach 1893 - 1961 przez Dziewiętlice przebiegała linia kolejowa nr 259 ze stacją Dziewiętlice.

Przez wieś przepływa rzeka Świdna będąca prawym dopływem Nysy Kłodzkiej mająca swe źródła w Czechach, a wpadająca do Jeziora Nyskiego.

Gościce

Wieś leży na Przedgórzu Paczkowskim, który jest lekko sfalowanym płaskowyżem o typowo podgórskim krajobrazie ciągnącym się wąskim pasmem pomiędzy Obniżeniem Otmuchowskim na północy, Sudetami Wschodnimi na południu, Górami Opawskimi na wschodzie.

Gościce to wieś o średniowiecznym rodowodzie. Pierwsza wzmianka o wsi pojawiła się w dokumencie z 1328 r., w którym mowa o niejakim Guntherze de Gostycz będącym świadkiem sporu pomiędzy paczkowskim rzeźnikiem a klasztorem w Kamieńcu.

Kamienica

Kamienica usytuowana jest na ważnej trasie turystycznej wiodącej z Górnego Śląska do Kotliny Kłodzkiej. Jest najdalej wysuniętą miejscowością za zachodzie województwa opolskiego, jest również największą wsią w gminie Paczków pod względem powierzchni (1278 ha) jak i liczby mieszkańców. Leży na wysokości 240 – 300 m. n.p.m. na terenie największej erozyjnej doliny wśród południowych dopływów Nysy Kłodzkiej. Przez wieś przebiega droga krajowa Nysa – Kłodzko.

Kamienica to wieś o średniowiecznym rodowodzie, pierwsza wzmianka o miejscowości pojawiła się w 1326 r. Przeprowadzone badania archeologiczne wykazały ślady osadnictwa wskazujące, iż teren ten zamieszkały był już w czasach neolitu ok. 2500 r.p.n.e. Kamienica została założona na terenie leśnym, o czym świadczy 68% gleb powstałych pod wpływem roślinności leśnej – głównie lasów iglastych. Wcześniejsze nazwy miejscowości to Kempitz, następnie Kamitz, a od 1936 r.- Grenstol. Wieś łańcuchowa, zwarta zabudowa z XIX w. Kamienica posiada kościół parafialny p.w. św. Jerzego z 1914 r., który wzniesiono na miejscu wcześniejszego wczesnogotyckiego. Kościół otacza mur kamienny z dwiema bramami: jedna z XVI w, przebudowana w XVIII w. z renesansową attyką, druga z XVIII w. ze stojącą obok drewnianą wieżyczką.

W 1945 roku we wsi otworzono szkołę podstawową, a rok później swą działalność rozpoczęła Publiczna Biblioteka Gromadzka oraz świetlica gminna, która prowadziła ożywioną działalność nie tylko na terenie gminy, lecz również województwa. W 1946 r. powstało pierwsze w regionie przedszkole, Koło Gospodyń Wiejskich (pierwsze na ziemi nyskiej) oraz Ochotnicza Straż Pożarna, LZS (1950 r.).

We wsi działają dziś takie organizacje jak: Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich, Ludowy Zespół Sportowy, Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych, Towarzystwo Społeczne Kamienica.

Kozielno

Wieś położona jest w dolinie Nysy Kłodzkiej, w południowo - zachodniej części województwa opolskiego, od północy graniczy w chwili obecnej z Zalewem Paczkowskim, a od strony południowej ze wsią Kamienica. Od zachodu z Błotnicą, która należy do województwa dolnośląskiego, i od wschodu z miastem Paczków, które stanowi centrum administracyjne i gospodarcze wsi. Wieś leży na obszarze chronionego krajobrazu Rejonu Jezior Otmuchowskiego, Nyskiego i Zalewu Paczkowskiego położonego na Przedgórzu Sudeckim. Powstaniu jej sprzyjały

korzystne warunki naturalne. Rzeka Nysa Kłodzka (przepływająca przez Zalew Paczkowski), nad którą usytuowała się wioska stwarzała dogodne warunki nawodnienia oraz sprzyjające uprawie warunki glebowe.

Osada *Cozelno* powstała w 1254 r. Natomiast pierwsza wzmianka o osadzie pochodzi z XV wieku. Zabudowania wsi charakteryzuje układ łańcuchowy, budynki usytuowane są wzdłuż drogi po obu jej stronach. Stary ośrodek osadnictwa ukształtowany na prawobrzeżnych terenach Nysy Kłodzkiej był obszarem stale i silnie kolonizowanym do końca średniowiecza, uniknęło szczęśliwie zniszczeń wojennych. Od 1945 roku zaczęli napływać do wioski pierwsi osadnicy w ramach zasiedlenia Ziem Odzyskanych.

Lisie Kąty

Wieś Lisie Kąty położona jest na Pogórzu Paczkowskim, pomiędzy Górami Złotymi na zachodzie i Górami Opawskimi na wschodzie, na południu u podnóża Sudetów, przy granicy z Czechami (około 400 m od przejścia granicznego Bily Potok- Paczków). Cały teren, o typowo podgórskim krajobrazie, przecięty jest łagodnymi dolinami licznych potoków. Przez wieś przepływa górską rzeką Czerwona Woda oraz znajdują się tam dwa stawy.

Założenie wsi przypada na XIII wiek, nosiła ona wówczas nazwę "Ube silva fuit". W późniejszych latach trzy razy zmieniano nazwę wsi, a obecna nazwa obowiązuje od 1945 r. W środku wsi znajduje się założenie renesansowego dworu obronnego z wieżą mieszkalną. Wzniesiono go w ok. 1600 roku, a w II poł. XIX wieku dwór ten został zniekształcony neogotycką przebudową. Na dziedzińcu jest odremontowany gołębnik z poł. XIX w. Obok dworu znajduje się neogotycka kaplica z poł. XIX w., którą rozbudowano w 80 latach. Należy ona do Parafii Rzymsko-Katolickiej dekanatu paczkowskiego.

Stary Paczków

Wieś położona jest na południowy – wschód od miasta Paczków.

Wieś ma średniowieczny rodowód, po raz pierwszy nazwa miejscowości pojawia się w dokumencie z 1261 r., wymieniana przy okazji sprzedaży majątku koło Ligoty. Kolejna wzmianka pojawia się w dokumentach z 1293 r. informując, iż Stary Paczków posiada parafię i kościół.

Wieś tą charakteryzuje zwarta zabudowa, na wzniesieniu w zachodniej części wsi znajduje się kościół, a w jego sąsiedztwie wznosi się piętrowy murowany budynek gminny z poł. XIX w., w którego elewację tylną wmurowano późnogotycki ostrołukowy portal z datą 1570 r. Prawdopodobnie budynek ten stoi na miejscu dawnego zamku, który wzmiankowano już w 1478 r., a po którym nie zachowały się żadne ślady.

W latach 1945-54 wieś była siedzibą gminy Stary Paczków.

Ścibórz

Wieś Ścibórz (Stübendorf) znajduje się w bliskiej odległości Jeziora Otmuchowskiego, przebiega przez nią droga krajowa nr 46 w kierunku Kłodzka. Ścibórz w poł. XVII w. stał się własnością Jana Henryka Heymanna von Rosenthala, kustosza kościoła św. Jakuba w Nysie i radcy bpa Sebastiana Rostocka. Od 1672 r. pełnił funkcję biskupa pomocniczego i administratora Księstwa Nyskiego. W 1668 r. wzniesiono dla niego pałac istniejący do dnia dzisiejszego, w którym zachowały się oryginalne barokowe detale architektoniczne - sztukaterie, elementy krat i okuć, kartusz herbowy.

Do wsi Ścibórz należy też (przysiółek) Frydrychów.

Ścibórz – przysiółek Frydrychów

Wbrew funkcjonującej lokalnej nazwie wieś do roku 2001 w oficjalnym wykazie nazw figurowała pod nazwą Miechowice. Uchwałą Rady Miasta Paczków z dnia 20 listopada 2008 r. Frydrychów uzyskał status sołectwa.

W miejscowości znajduje się pałac otoczony parkiem. Wzniesiono go w latach 1910-1920 w miejscu dawnego dworu, który w latach 1810 - 1905 należał do Aleksandra von Humblodta.

Trzeboszowice

Wieś Trzeboszowice (dawn. *Siemialowice*, niem. *Schwammelwitz*) położona jest w rozległej dolinie (ok. 210 m n.p.m.) w strefie przygranicznej z Czechami, w odległości około 2 km od jeziora Otmuchowskiego. Przez wieś przepływa górską rzeką Raczyzna, która stanowi prawobrzeżny dopływ Nysy Kłodzkiej. Przez wioskę wzdłuż rzeki biegnie droga powiatowa, która łączy się z drogą krajową nr 46.

Założenie wsi przypada na 1293 rok, kiedy to powstała osada rolna pod nazwą "Swemenicz", składająca się z 59 małych gospodarstw. W późniejszych latach trzy razy zmieniono nazwę wsi, a obecna nazwa obowiązuje od 1947 roku.

W Trzeboszowicach znajduje się zabytkowy kościół w stylu neogotyckim z 1888 roku p.w. św. Jadwigi.

W latach 1893 - 1961 w odległości około 1 kilometra od Trzeboszowic przebiegała linia kolejowa nr 259 z przystankiem Trzeboszowice. Do 1972 r. Trzeboszowice było siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej.

Ujeździec

Miejscowość Ujeździec jest wsią położoną w bliskiej odległości Paczkowa, i Republiki Czeskiej (ok. 2 km).

Jest to wieś owalnicowa o średniowiecznym rodowodzie, wzmiankowana w dokumencie z 1291 r. jako *Geseze*, potem w dokumencie z 1292 r. jako *Syeszez proce Paczcow* i w końcu w 1296 r. jako *Vyeszez*.

Miejscowość Ujeździec od drugiej połowy XVI w. była własnością Achillesa z czeskiego rodu Baworów. Kolejnym właścicielem był Wolfgang von Bibritsch (zm. 1609), który na przełomie XVI/XVII w. wzmiankowany był jako posiadacz Ujeźdźca, Mikulovic i Kolnovic koło Głuchołaz. Natomiast założycielem jednej z dwóch linii rodu Jerinów z Ujeźdźca był Konstanty Magnus von Jerin, który kupił miejscowość w 1657 r. od wdowy po Fryderyku von Brand. Druga linia rezydowała w niedalekich Siestrzechowicach. W 1921 r. majątek Ujeździec wraz z posiadłością w Starym Paczkowie (od 1837 r.) był własnością Konstantyna von Jerin – starosty powiatu nyskiego.

Do zabytków mieszczących się na terenie wsi należy założenie pałacowo parkowe z dworem z 1595 r., gruntownie przebudowanym w pierwszej połowie XIX w., a następnie w 1877 r., w stylu neoklasycystycznym, kościół p.w. św. Katarzyny, wybudowany w 1834 – 1836 r. oraz budynek szkoły.

We wsi działają takie organizacje jak: Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich oraz Ludowy Zespół Sportowy.

Przez wieś przebiega droga powiatowa Nysa – Paczków oraz trasy rowerowe: międzynarodowa, tzw. L-J-P-O (Łądek Zdrój – Javornik – Paczków – Otmuchów, powstała w ramach współpracy transgranicznej z Czechami) oraz powiatowe: R-9 i nr 60. Przez teren sołectwa Ujeździec przepływają dwie rzeki: Czerwona Woda i Raczyzna.

Unikowice

Wieś Unikowice, d. *Henryków*, znajduje się w południowo-zachodniej części województwa opolskiego, na Przedgórzu Paczkowskim, w sąsiedztwie Lisich Kątów, Gościc, Kamienicy, Paczkowa, Starego Paczkowa Ujeźdźca i ok. 2 km od granicy z Republiką Czeską. Jest to wieś ulicowa, w której znajdują się dwa zabytkowe domy: nr 39 i XVIII-wieczny dom nr 24, którego dach kryty jest łupkami. W centralnej części wsi znajduje się kaplica z XVIII w.

W pomieszczeniach gospodarstwa przy dzisiejszym domu nr 12 po II wojnie światowej ulokowano żołnierzy polskich z II Batalionu 25 Pułku Piechoty, w celu zabezpieczania granic państwa od Łądka Zdroju po Jasienicę Górną. 8 lipca 1945 r. wojsko zostało zastąpione Milicją Obywatelską i wycofane ze wsi.

Wilamowa

Miejscowość Wilamowa jest małą wsią położoną w Gminie Paczków, w powiecie nyskim. Sąsiaduje z Paczkowem Jest to wieś o średniowiecznym rodowodzie. Po raz pierwszy wymienia się Wilamowę w dokumencie z 1305 r. W roku 1843 chłop Henkel na swoim gruncie i z własnych

środków zbudował kościół, który został poświęcony Pannie Marii z Góry Karmel. Kościół powiększono i rozbudowano w 1901 r.

Przez wiele lat wieś tę zamieszkiwała ludność niemiecka, która dopiero w roku 1946 została wysiedlona. Wieś zaczęła zaludniać się poprzez napływ ludności z różnych regionów Polski.

W Wilamowej działają takie organizacje jak: Ochotnicza Straż Pożarna, Koło Gospodyń Wiejskich. Istnieje również jedna placówka oświatowa – Przedszkole.

5.2.2. Krajobraz kulturowy i zabytki nieruchome

Krajobraz kulturowy to świadectwo działalności mieszkańców danego regionu prowadzonej na przestrzeni wieków, dlatego najpełniej stanowi o jego tożsamości. Składa się z elementów przyrodniczych, ale przede wszystkim z wytworów i osiągnięć cywilizacyjnych człowieka. Są to zarówno pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobrazy miejskie i wiejskie, kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców. Podstawowymi elementami zachowanego dziedzictwa kulturowego są zabytkowe obiekty, układy przestrzenne i krajobrazowe, zespoły pałacowo – dworsko - parkowe oraz częste układy ulicowe z dość dobrze zachowanymi zagrodami.

Głównym elementem krajobrazu kulturowego gminy, ze względu na znaczne wartości historyczne i kulturowe, jest historyczne założenie przestrzenne miasta Paczków. Układ obrony miasta pochodzi z przełomu XIII i XVI w. ze śródmieściem na planie owalu, otoczonym niemal w całości murami obronnymi z dziewiętnastoma basztami łupinowymi i czterema dawnymi bramami Wrocławską, Ząbkowicką, Kłodzką, Nyską. Najokazalsza z nich to czteroboczna Wieża Bramy Wrocławskiej zbudowana z kamienia łamanego i cegły. Uwagę zwraca jej blankowana attyka z potrójnym rzędem arkatur, wieńczy ją smukły hełm murowany o kształcie wielościennego ostrosłupa.

Mury, przeważnie obniżone, zachowały obok bramy Ząbkowickiej dawne sterczyny oraz arkadowania, które podtrzymywały ganek straży obronnej. Ozdobne attyki baszt pochodzą z XVI w. Wcześniejsza jest jedynie attyka basztowa bramy Wrocławskiej z 1482 r. Ważną rolę obronną w całym założeniu pełnił również kościół p. w. św. Jana Ewangelisty, włączony w zespół fortyfikacji miejskich, wzniesiony w 1361- 1389 r., ceglany o trzech nawach halowych, dwuprzęsłowych z wielobocznie zakończonym prezbiterium, z wysoką trzypiętrową wieżą. Dachy kościoła ukryte są poza ścianami obronnej attyki z otworami strzelnic i ozdobnym renesansowym grzebieniem, który tworzą segmentowe sterczyny pół i ćwierćkoliste, zestawione w „jaskółczy ogon”. Attyka fary powstała po przebudowie dachów świątyni na pogrążone i otrzymała formę architektury obronnej. Wnętrze zdobią bogato żebrowane sklepienia gwieździste i sieciowe.

Ośrodek układu miasta stanowi wydłużony rynek, w którego centrum wznosi się XVI-wieczny ratusz (przebudowany w XIX w.). Zabudowę rynku charakteryzuje duża liczba zachowanych kamienic – domów mieszczańskich z barokowo zakrojonymi ścianami szczytowymi, o głębokiej zabudowie na wąskich średniowiecznych działkach. Zabytkowe domy w obrębie murów miejskich były murowane i tynkowane, przeważnie wielotraktowe, o dachach siodłowych krytych dachówką. Natomiast domy poza obrębem murów miejskich, usytuowane na dawnych przedmieściach to domy na ul. Armii Krajowej, ul. Daszyńskiego, ul. Kościuszki, ul. Sienkiewicza, ul. Wojska Polskiego. Ich stan zachowania jest różny, zaniedbania nie dotyczą jedynie estetyki fasady, ale i wnętrza budynków.

Gmina Paczków jest typową gminą rolniczą, w której użytki rolne stanowią większą część wszystkich ziem w gminie. Ma to znaczący wpływ na kształt tutejszego krajobrazu kulturowego.

Na terenie gminy powstawały założenia pałacowo-folwarczne. Obszary majątków, spełniając funkcje reprezentacyjne i gospodarcze, składały się z położonej centralnie rezydencji, z założeniem parkowym, lub dziedzińcem z podwórzem gospodarczym. Do dnia dzisiejszego zachowały się murowane dwory w Ściborzu, Ujeźdźcu, Lisich Kątach, Frydrychowie, Trzeboszowicach, Unikowicach z zachowanymi przy nim resztkami parków. Poszczególne obiekty powstawały najczęściej na przestrzeni XVI i XX w. Pod wpływem zmieniającej się sytuacji politycznej dokonywano na ich terenie zmiany, szczególnie po 1945 r., kiedy to przekształcano je w państwowe gospodarstwa rolne i przez wiele lat ulegały niszczeniu i dewastacji. Dlatego też różny jest ich stopień zachowania. Współcześnie istnieje szansa na przywrócenie do dawnej świetności przynajmniej niektórych z nich np. w dwór w Ściborzu.

Większość wsi w gminie Paczków posiada charakterystyczny układ „ulicówki”. Powstawały one głównie w okresie XVII – XVIII wieku. Przebiegały zwykle równolegle do istniejącego cieku wodnego, w dolinach i wąwozach. Wzdłuż drogi przylegały z obu stron wąskie działki z domem mieszkalnym od frontu. Drewniana zabudowa występuje tu niezmiernie rzadko (przykład nieistniejącego już budynku we wsi Unikowice dom nr 39) natomiast zachowała się w bardzo dużej ilości XIX-wieczna zabudowa murowana. Na szczególną uwagę zasługuje zabudowa wsi Stary Paczków, z 2 poł. XIX w. gdzie wzdłuż głównej ulicy znajduje się zwarta zabudowa z domami murowanymi, tynkowanymi. Zagrody złożone były przeważnie z dwóch domów. Jeden ustawiony kalenicowo, drugi szczytowo względem drogi pomiędzy nimi bramy z przejazdem prowadzącym na podwórze gospodarcze. Domy przeważnie piętrowe z dachami siodłowymi i naczółkowymi, krytymi dachówką.

Spośród architektury sakralnej na uwagę zasługuje przede wszystkim kościół św. Jana Ewangelisty w Paczkowie. W sołectwach gminy znajduje się siedem kościołów i dwie kaplice. Do najbardziej wartościowych zaliczyć można kościoły w Starym Paczkowie, Ujeźdźcu czy

Dziewiętlicach. Ten ostatni kościół, p.w. św. Marii Magdaleny, był wzmiankowany już w 1305 r. Obecny wzniesiono prawdopodobnie w XV w. i przekształcono w XVII w., oraz rozbudowano w latach 1929-30 dodając transept.

Na uwagę w gminie zwracają budynki użyteczności publicznej, przede wszystkim:

- domy gminne o klasycystycznej architekturze w Gościcach i Kamienicy oraz najciekawszy z nich w Starym Paczkowie, wzniesiony prawdopodobnie na miejscu dawnego zamku, o nieregularnym układzie wewnątrz i osi zewnętrznych, z późnogotyckim portalem w elewacji tylnej;
- budynek szkoły/przedszkola w Dziewiętlicach, wzniesiony z w formie nawiązującej do neogotyku oraz nawiązujące do jego formy budynki w Ujeźdźcu i Unikowicach;
- dawne remizy strażackie w Paczkowie i Trzeboszowicach.

Styk kulturowy pomiędzy ludnością napływową, a autochtoniczną obliguje również do uszanowania istniejących relikwów kultury tj. pomników poświęconych ludności miejscowej poległej na frontach wojen światowych, płyt nagrobnych sprzed 1945 r., a niejednokrotnie z końca XIX wieku, usytuowanych na cmentarzach przykościelnych lub wydzielonych. Przykładem wydzielonego cmentarza jest cmentarz w Unikowicach, pozostający obecnie w bardzo złym stanie i wymagający szybkiej interwencji oraz przeprowadzenia prac porządkujących i zabezpieczających.

Istotnym elementem charakterystycznym dla rolniczych krajobrazów kulturowych są kapliczki i krzyże przydrożne, figury świętych i krzyże pokutne. Ekspozowane w widocznych miejscach przy drogach, wśród pól, na terenie zespołów dworsko-parkowych, stanowią świadectwo kultu, a zarazem są dziełem lokalnych twórców i są jednocześnie istotnym elementem decydującym o tożsamości kulturowej krajobrazu.

Krzyże pokutne (określane również jako krzyże pojednania), wykonane najczęściej z granitu lub piaskowca, są pomnikami średniowiecznego prawa, milczącymi dowodami popełnionych zbrodni. Na całej Opolszczyźnie postawiono 11-12 takich krzyży. Odnalezionych i zabezpieczonych jest obecnie 6, z czego jeden znajduje się przy mostku przed wsią Unikowice, a kolejny w Kamienicy obok kościoła.

5.2.3 Zabytki ruchome

Za zabytek ruchomy uznaje się rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będących dziełem człowieka lub związanych z jego działalnością, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość artystyczną, historyczną lub naukową.

Do zabytków ruchomych zalicza się: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, dzieła sztuki ludowej i rękodzieła, a także inne obiekty etnograficzne, instrumenty muzyczne, przedmioty zgromadzone w kolekcjach, numizmaty, pieczęcie, medale i ordery,

militaria, pamiątki historyczne, przedmioty związane z wybitnymi osobistościami lub instytucjami, jak również wystrój architektoniczny: stała dekoracja budynków (wewnętrzna i zewnętrzna), obiekty małej architektury o cechach indywidualnych, niepowtarzalnych wytworów artystycznych – rzeźby, płaskorzeźby, malowidła ścienne, mozaiki, sztukaterie, detal, w tym gzyms, obramowanie otworów okiennych i drzwiowych; rzeźby ogrodowe, fontanny, pomniki, kapliczki przydrożne, drogowskazy kamienne, nagrobki itp.

Dotychczas rozpoznane i poddane ochronie konserwatorskiej zabytki ruchome z terenu gminy Paczków podzielić można na dwie zasadnicze grupy: zabytków stanowiących wyposażenie kościołów oraz obiekty związane z kultem religijnym, pozostające integralną częścią krajobrazu kulturowego gminy.

Do pierwszej grupy zalicza się wyposażenie przechowywane w następujących kościołach:

- p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- p.w. św. Mikołaja w Gościcach;
- p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- p.w. Jana Ewangelisty w Paczkowie;
- p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- p.w. św. Trójcy w Unikowicach.

W skład tego typu wyposażenia wchodzi przedmioty związane z obrzędkiem mszalnym, jak: monstrancje, kielichy mszalne, relikwiarze, lichtarze, świeczniki ołtarzowe, kropielnice, paschały, puszki, tace i pucharki. Do grupy tej zaliczane są również takie elementy wyposażenia kościołów, jak tabernakula, ołtarze, antepedia, kazalnice, chrzcielnice, krucyfiksy, krzyże, grupy rzeźbiarskie, figury, obrazy, prospekty organowe, epitafia, nagrobki, płyty nagrobne, tablice herbowe, drzwi, ławy kolatorskie, komody zakrystyjne, a także elementy wystroju: plafony, polichromie oraz detale architektoniczne: zworniki i wsporniki sklepienne.

Do drugiej grupy zalicza się liczne kapliczki, krzyże przydrożne i wolnostojące figury świętych, datowane na XVIII, XIX i początek XX w.

Nieliczną grupę rozpoznanych obiektów ruchomych związanych z tradycjami świeckimi stanowi również zachowane wyposażenie dawnego dworu w Ścibórz.

5.2.4 Zabytki archeologiczne

W chwili obecnej zasób zabytków archeologicznych z terenu gminy Paczków jest trudny do scharakteryzowania z uwagi na planowane dopiero przeprowadzenie badań powierzchniowych wg ogólnopolskiego programu AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski).

Realizacja badań przewidziana jest na lata 2010 – 2011 i wtedy dopiero możliwe będzie sporządzenie całościowego obrazu stanowisk archeologicznych z terenu gminy.

Dotąd zewidencjonowano jedynie część stanowisk z terenu wsi Kamienica i Dziewiętlice. Niewątpliwie najcenniejszym, dotychczas odkrytym, znaleziskiem archeologicznym jest grodzisko stożkowate z terenu wsi Stary Paczków.

5.2.5 Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Na terenie gminy Paczków istnieje jedna placówka muzealna, poświęcona tematyce gazownictwa.

Niezbędne jest stworzenie placówki związanej z historią i kulturą Paczkowa oraz regionu.

Muzea i Izby Pamięci są jednymi z najważniejszych elementów ochrony zabytków i kształtowania świadomości kulturowej społeczeństwa.

Zadaniem muzeów jest ochrona dziedzictwa, rozumiana jako inicjowanie i realizowanie badań naukowych, działań popularyzatorskich i edukacyjnych. Muzea powoływane są także m.in. do gromadzenia zbioru materiałów źródłowych do badań dziejów i kultury np. regionu bądź miasta. Prezentują dzieje kultury materialnej i artystycznej, jak również służą budowaniu lokalnej tożsamości i identyfikacji z regionem.

Utworzenie dużego muzeum prawdopodobnie przerasta obecnie finansowe możliwości gminy Paczków, jednak wskazane jest w niedalekiej przyszłości stworzenie miejsca, w którym pamiątki związane z historią mogłyby być gromadzone i prezentowane.

5.2.6 Dziedzictwo niematerialne.

Dziedzictwo niematerialne odgrywa istotną rolę w jednoczeniu i określaniu kulturowej tożsamości grup społecznych. Odzwierciedla jej oczekiwania, które są wyrażane m.in. w formie języka, literatury, muzyki, tańca, obyczajów, ubioru. Wsie gminy Paczków zamieszkuje przede wszystkim ludność napływowa, istnieją jednak silne tradycje stanowiące o jej spójności kulturowej. Spośród wielu obrzędów do dnia dzisiejszego świętuje się ukończenie żniw- dożynki, topienie marzanny symbolizujące żegnanie zimy, czy andrzejki. Poza obrzędowością religijną istnieje współczesna forma trwania tradycji lokalnej, która wyraża się poprzez prezentowanie folkloru lokalnego na imprezach masowych, festiwalach i przeglądach. We wsiach gminy funkcjonują Koła Gospodyń Wiejskich, które za cel stawiają sobie kultywowanie tradycji, folkloru i wartości kultury ludowej, jaką jest muzyka i śpiew.

5.3 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Opiece nad zabytkami w gminie Paczków podlegają:

a) Obiekty wpisane do rejestru zabytków woj. opolskiego.

Rejestr zabytków z terenu danego województwa prowadzi odpowiedni wojewódzki konserwator zabytków, a więc obiekty z terenu gminy Paczków ujęte są rejestrem zabytków woj. opolskiego prowadzonym przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W rejestrze zabytków woj. opolskiego ujęto zarówno obiekty nieruchome, ruchome, jak i

archeologiczne z terenu gminy Paczków.

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków podlegają rygorom ochrony konserwatorskiej, wynikającym z *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z póź. zm.).

Zabytki te objęte są pełną ochroną konserwatorską. Oznacza to, iż wszelkie działania przy nich, a więc zarówno prace konserwatorskie, jak i badania naukowe, wymagają uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków (*Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, art. 36, p. 1 – 12).

Efektem objęcia obiektu ochroną konserwatorską w postaci wpisu do rejestru są skutki prawne. Wpis do rejestru jest m.in. podstawą do ubiegania się o dotację na prace konserwatorskie, restauratorskie czy budowlane przy zabytku ze środków publicznych, jak również korzystania z ulg podatkowych (*Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, art. 73 – 78).

Sposób i tryb wydawania pozwoleń na prace w zabytku reguluje *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 09 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych* (Dz.U. z 2004 r. Nr 150, poz. 1579).

Zabytki nieruchome – załącznik nr 1.

Zabytkiem nieruchomym, w brzmieniu w/w *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568), art. 3, poz. 1 – 2, określa się nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, będącą wytworem człowieka lub związaną z jego działalnością i stanowiącą świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, której zachowanie ze względu na wartość historyczną, artystyczną bądź naukową leży w interesie społecznym.

Rejestr zabytków nieruchomych z terenu woj. opolskiego prowadzi Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Zabytek nieruchomy wpisywany jest do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

W trybie określonym w w/w ustawie do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru zabytków, jak również nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.

Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wpisania do rejestru zabytków nieruchomych

poszczególnych elementów wchodzących w skład tych układów lub zespołów.

Wpisanie do rejestru zabytków ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na podstawie decyzji o wpisie tego zabytku do rejestru.

W odniesieniu do zabytków nieruchomych ujętych w rejestrze ochronie podlega forma architektoniczna tego typu obiektów, w tym: bryła, kubatura, forma dachu, kompozycja elewacji wraz z detalem architektonicznym i stolarką oraz materiał budowlany, jak również funkcja obiektu, a wszelkie zmiany zależne są od pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Warunki ochrony:

1. zachowanie formy architektonicznej i substancji oryginalnej obiektu wpisanego do rejestru zabytków zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obiektu;
2. zachowanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym przeznaczeniem.

Obecnie rejestr zabytków nieruchomych woj. opolskiego obejmuje 92 obiekty zabytkowe oraz zespoły obiektów zabytkowych z terenu gminy Paczków (**patrz załącznik nr 1**), w tym:

- kościoły – 4
- ruiny kościołów – 1
- kaplice – 2
- układy urbanistyczne – 1
- architektura obronna - 1
- zespoły pałacowo - dworsko – parkowe - 5
- folwarki - 3
- parki - 3
- planty miejskie - 1
- budynki mieszkalne (kamienice, domy) – 63
- budynki użyteczności publicznej etc. - 3

Na zlecenie Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wykonano do chwili obecnej 15 kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa (tzw. karty białe) dla następujących obiektów:

- Kościół parafialny pw. św. Jerzego w Kamienicy (nr rej. 86/2009);
- Dwór w Lisich Kątach (nr rej. 935/64);
- Kościół parafialny pw. św. Jana Ewangelisty w Paczkowie (nr rej. 2362/96);
- Ratusz w Paczkowie (nr rej. 924/64);
- Dom przy ul. H. Kołłątaja 8 w Paczkowie (nr rej. 2362/96);
- Dom przy ul. G. Narutowicza 16 (nr rej. 2361/96);
- Dom przy ul. Rynek 19 (nr rej. 2404/01);
- Zespół stacji uzdatniania wody przy ul. Miraszewskiego 3 w Paczkowie (poza rej.);

- Wodociągowa wieża ciśnień przy ul. Sienkiewicza 20 w Paczkowie (poza rej.) - 2 karty;
- Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie (nr rej. 1123/66);
- Zespół dworski w Ścibórze (nr rej. 2346/95);
- Oficyna w zespole dworskim w Ścibórze (nr rej. 2346/95);
- Stajnia w zespole dworskim w Ścibórze (nr rej. 2346/95);
- Zespół wodno – retencyjny „Jezioro Otmuchowskie” w Ścibórze.

Docelowo wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków powinny posiadać swoją kartę ewidencyjną zabytków architektury i budownictwa.

W archiwum zakładowym Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu znajduje się również 11 kart ewidencyjnych cmentarzy z terenu gminy Paczków (tzw. karty cmentarzy):

- Karta cmentarza rzymsko – katolickiego pw. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach
- Karta cmentarza rzymsko – katolickiego pw. św. Mikołaja w Gościcach;
- Karta cmentarza rzymsko – katolickiego pw. św. Jerzego w Kamienicy;
- Karta cmentarza w Kozielnicy;
- Karta cmentarza (dawnego) przy ul. Wojska Polskiego 18a w Paczkowie;
- Karta cmentarza komunalnego przy ul. Zawadzkiego w Paczkowie;
- Karta cmentarza rzymsko – katolickiego pw. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Karta cmentarza rzymsko – katolickiego pw. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- Karta cmentarza rzymsko – katolickiego pw. św. Katarzyny w Ujeźdźcu;
- Karta cmentarza w Unikowicach;
- Karta cmentarza rzymsko – katolickiego pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Wilamowej.

Zabytki archeologiczne – załącznik nr 2 i 4.

Zabytkiem archeologicznym w brzmieniu w/w *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568), art. 3, poz. 4, określa się zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub też zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

W rejestrze zabytków archeologicznych woj. opolskiego znajduje się obecnie 1 obiekt z terenu gminy Paczków – grodzisko stożkowate z XIII – XIV w. w Starym Paczkowie.

Ponadto do rejestru zabytków nieruchomych woj. opolskiego wpisane zostały zespoły obiektów nieruchomych z elementami archeologicznymi – średniowieczny układ urbanistyczny, mury miejskie z basztami oraz planty miejskie w Paczkowie.

Teren gminy Paczków do obecnej chwili został jedynie fragmentarycznie przebadany w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). Dotychczas, w latach 2001 i 2006, w ramach programu przebadano powierzchniowo jedynie część terenów wsi Dziewiętlice oraz Kamienica.

Przeprowadzenie badań na pozostałych terenach w obrębie gminy Paczków przewidziane jest na lata 2010 – 2011.

W archiwum zakładowym Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu przechowywane są wyniki badań AZP z terenu gminy Paczków w postaci 11 kart ewidencji stanowisk archeologicznych:

- Dziewiętlice, stan. nr 1, ślad osadnictwa z okresu neolitu;
- Dziewiętlice, stan. nr 2, ślad osadnictwa z okresu epoki brązu oraz punkt osadniczy z okresu późnego średniowiecza (XV w.);
- Dziewiętlice, stan. nr 3, ślad osadniczy z okresu późnego średniowiecza;
- Dziewiętlice, stan. nr 4, ślad osadnictwa z późnego okresu lateńskiego, ślad osadnictwa z okresu wpływów rzymskich oraz punkt osadniczy z okresu późnego średniowiecza (XIII – XIV w.);
- Dziewiętlice, stan. nr 5, ślad osadnictwa z okresu późnego średniowiecza (XIII – XIV w.);
- Dziewiętlice, stan. nr 6, punkt osadniczy z okresu późnego średniowiecza (XIV – XV w.);
- Dziewiętlice, stan. nr 7, ślad osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza (XIII w.) oraz punkt osadniczy z okresu późnego średniowiecza (XIV – XV w.);
- Dziewiętlice, stan. nr 8, skarb z IV w.n.e.;
- Dziewiętlice, stan. nr 9, ślady osadnicze z okresu późnego średniowiecza i okresu nowożytnego (XVI i XVII w.);
- Kamienica, stan. nr 8, punkt osadniczy z okresu późnego średniowiecza (XIV w.);
- Kamienica, stan. nr 9, ślad osadnictwa z okresu pradziejów.

Program badawczo – konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) realizowany jest od lat końca 70. XX w celu rozpoznania metodą badań powierzchniowych oraz za pomocą kwerend źródłowych stanowisk archeologicznych na terenie całego kraju oraz stworzenia bazy informacji o rozpoznanych stanowiskach archeologicznych.

Wyniki całościowo zrealizowanych badań stanowią podstawową bazę informacji o zasobach archeologicznych gminy Paczków, a więc liczbie, funkcji, wielkości oraz chronologii stanowisk archeologicznych i staną się podstawą dla dalszych etapów badań – prac wykopaliskowych.

Wyniki badań AZP są podstawowym źródłem dla WUOZ w precyzowaniu wytycznych dla władz gminnych w zakresie ustalania stref ochrony konserwatorskich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ponadto są wyjściową dla wnioskowania o przeprowadzenie badań ratowniczych oraz nadzoru konserwatorskiego w przypadku planowanej inwestycji.

Zabytki ruchome – załącznik nr 5.

Zabytkiem ruchomym w brzmieniu w/w *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568), art. 3, poz. 1 i 3, określa się rzecz

ruchomą, jej część lub zespół nieruchomości, będącą wytworem człowieka lub związaną z jego działalnością i stanowiącą świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, której zachowanie ze względu na wartość historyczną, artystyczną bądź naukową leży w interesie społecznym

Rejestr zabytków nieruchomych z terenu woj. opolskiego prowadzi Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Zabytek ruchomy wpisywany jest do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wniosek właściciela zabytku ruchomego lub z urzędu w przypadku nieuzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywozu zabytku za granicę.

Do rejestru zabytków ruchomych nie wpisuje się obiektów wpisanych do inwentarza muzeum oraz obiektów wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Obecnie rejestr zabytków ruchomych woj. opolskiego obejmuje 18 obiektów ruchomych oraz zespołów obiektów ruchomych z terenu gminy Paczków wpisanych na podstawie 21 decyzji **(patrz załącznik nr 5)**, w tym:

- wyposażenie obiektów sakralnych - 9
- wyposażenie obiektów świeckich - 1
- płyty herbowe- 1
- figury - 6
- krzyże - 1

W archiwum zakładowym Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu znajduje się również 200 kart ewidencyjnych zabytków ruchomych z terenu gminy Paczków:

- Ołtarz główny w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Obraz Chrystusa Ogrodnika ze świętą Marią Magdaleną w ołtarzu głównym w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Ołtarz boczny pw. Matki Boskiej w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Ołtarz boczny pw. Serca Jezusa w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Kazalnica w kościele pw. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Chrzcielnica w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Pokrywa chrzcielniczy w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Krucyfiks (XIX w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Krucyfiks (2 poł. XVIII w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Grupa rzeźbiarska: Archanioł Michał i dwa anioły w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Obraz św. Trójcy w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Obraz św. Stanisława Biskupa w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Obraz Oplakiwanie Chrystusa w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;

- Obraz Ukrzyżowanie w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Monstrancja (XIX w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Monstrancja (ok. poł. XIX w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Kielich mszalny (po 1740 r.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Kielich mszalny (2 ćw. XVIII w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Relikwiarzyk w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Lichtarz na paschał (XVIII w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Lichtarze (XVIII w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Lichtarze (XVIII/XIX w.) w kościele p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- Monstrancja (1719 r.) w kościele p.w. św. Mikołaja w Gościcach;
- Kielich (ok. 1500 r.) w kościele p.w. św. Mikołaja w Gościcach;
- Obramienie wnęki (ok. 1600 r.) w kościele p.w. św. Mikołaja w Gościcach;
- Figura św. Jana Nepomucena w kościele p.w. św. Mikołaja w Gościcach;
- Rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Krzyż przy kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Ołtarz boczny pw. Zwiastowania NMP w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Tabernakulum w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Ołtarz główny: obraz św. Jerzego w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Kazalnica w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Chrzcielnica w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Pokrywa chrzcielniczy w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Prospekt organowy w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Obraz Chrystus przy słupie w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Figura św. Jana Nepomucena (XVIII w.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Figura Chrystusa Zmartwychwstałego w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Krucyfiks w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Relikwiarzyk św. Krzyża (1770 r.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Relikwiarzyk (2 poł. XVIII w.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Monstrancja (ok. 1700 r.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Monstrancja (przed 1687 r.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Kielich mszalny (2 poł. XVIII w.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Ampułki na wino i wodę w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Figura św. Jana Nepomucena przed kościołem p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Kielich (1693 r.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Obraz św. Jerzego (XIX w.) w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;

- Ława kolatorska w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy;
- Rzeźba św. Mikołaja przy domu nr 8 w Kamienicy;
- Figura Matki Boskiej przy domu nr 62 przy domu nr 8 w Kamienicy;
- Ołtarz z obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej w kaplicy św. Rocha w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Ołtarz w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Antependium ołtarza w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Chrzcielnica w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Wsporniki i zworniki sklepienia w kaplicy Matlitzów (I) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Wspornik gurtu w I przęśle wschodnim między nawą główną i południową (I) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Wspornik (I) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Wspornik (II) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Wspornik (III) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (IV) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (V) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (VI) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (VII) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (VIII) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (IX) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (X) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (XI) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;

- Zwornik (XII) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (XIII) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (XIV) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (XV) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (XVI) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (XVII) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zwornik (XVIII) w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Obraz św. Otylia w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Obraz św. Jan Nepomucen przed Marią z Dzieciątkiem w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Obraz św. Alojzy Gonzagi w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Rama obrazu św. Alojzy Gonzagi w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Obraz św. Maria Magdalena przed krzyżem w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Epitafium ks. Franciszka Primera proboszcza paczkowskiego w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Obraz św. Rocha w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Obraz Wniebowzięcie Marii w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Figura Chrystusa jako Salvatora Mundi w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Figura aniołka na filarze nawy północnej w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Rzeźba św. Wawrzyńca w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Rzeźba Najświętszej Marii Panny z Dzieciątkiem w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Figura św. Anny koło ołtarza w kaplicy św. Rocha w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;

- Figura św. Marii Magdaleny w kaplicy św. Rocha w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Figura św. Jana Nepomucena w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Nagrobek Jana Krzysztofa von Hohndorf (+1689) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Nagrobek Rycerza Jana ... (zm.1613) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Nagrobek Frantza von Maltitz (zm.1728) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Płyta nagrobna rycerza z rodziny von Maltitz w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Tablica herbowa biskupa Andrzeja von Jerin w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Kartusz herbowy biskupa Andrzeja von Jerin w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Płyta z herbem biskupa Marcina Gertsmana w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Epitafium A.P. Fischera (zm.1653) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Epitafium Łazarza Hempla (zm.1549) i żony Doroty (zm.1564) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Płyty nagrobne pary małżeńskiej Kremerów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Taca w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Monstrancja w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Lichtarze w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Lichtarze (I) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Lichtarze (II) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Lichtarze (III) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Lichtarze (IV) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Lichtarze (V) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Kielich mszalny w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Kielich mszalny w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Kielich mszalny w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Kielich mszalny w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;

- Puszka na komunikanty w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Paschał w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Komoda zakrystyjna - zamek w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Zamki i antaba w drzwiach do zakrystii w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Krata w kaplicy Maltitzów w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Portal do kaplicy św. Rocha w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Portal południowy kościoła p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Lavabo w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Kropielnice przyścienne w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Studnia w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Portal zachodni kościoła p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Drzwi do zakrystii w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Drzwi do skarbcza w zakrystii w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Komoda zakrystyjna w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Komoda zakrystyjna w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Taca w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Pucharki w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Pucharki w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Relikwiarze w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Polichromia dekoracyjna z inskrypcją na filarze nawy głównej w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Figura św. Jana Nepomucena (1724 r.) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Empora Maltitzów (nieistniejąca) w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Medalion: płaskorzeźba - zrzucenie św. Jana Nepomucena z mostu w kościele p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Paczkowie;
- Rzeźba św. Jana Nepomucena w niszy narożnika domu nr 11 w Rynku w Paczkowie;
- Rzeźba św. Jana Nepomucena na terenie plant miejskich u wylotu ul. Wojska Polskiego w Paczkowie;
- Rzeźba św. Jana Nepomucena w Paczkowie;
- Obraz wotywny z Chrystusem w Tłoczni Mistycznej w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Krucyfiks (XIX w.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;

- Obraz Trójcy Świętej ze świętymi w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Obraz wotywny ze św. Rochem w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Obraz św. Tekla w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Chrzcielnica w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Obraz główny i fragmenty ołtarza gotyckiego w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Rzeźba głowa Chrystusa w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Lawaterz w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Lichtarze (koń. XVIII w.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Lichtarze (koń. XVIII w.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Lichtarz na paschał w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Pacyfikał (pocz. XIX w.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Pacyfikał (pocz. XIX w.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Monstrancja w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Puszka w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Kielich mszalny (XVIII w.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Kielich mszalny (ok. 1711 r.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Kielich (1501 r.) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Drzwi do skarbcza (do d. zakrystii) w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie;
- Rzeźba św. Jan Nepomucen we wnęce kapliczki przy domu nr 15 (ob. nr 16) w Ścibórze;
- Kapliczka przy domu nr 16 w Ścibórze;
- Bramka schodów w sieni w d. dworze w Ścibórze;
- Dekoracja sztukatorska w d. dworze w Ścibórze;
- Figura św. Katarzyny w kapliczce przy domu nr 101 w Trzeboszowicach;
- Figura św. Barbary w kapliczce przy domu nr 101 w Trzeboszowicach;
- Obraz św. Jadwigi w kościele p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- Lichtarze (1 poł. XIX w.) w kościele p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- Lichtarze (2 poł. XVIII w.) w kościele p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- Lichtarze (XVIII/XIX w.) w kościele p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- Figura Chrystusa u słupa w kościele p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- Pająk w kościele p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- Obraz Trójca Święta w ołtarzu głównym w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Obraz Opłakiwanie Chrystusa w ołtarzu głównym w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;

- Obraz Wskrzeszenie Łazarza w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Plafon Koronacja NMP (koń. XVIII w.) w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Rzeźba św. Jan Chrzciciel w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Rzeźba Matka Boska w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Rzeźba św. Jan Nepomucen w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Rzeźba św. Antoni Padewski w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Obrazy: Droga Krzyżowa w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Świecznik ołtarzowy w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Plafon koronacja NMP (koń. XIX w.) w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Ołtarz główny w kaplicy p.w. św. Trójcy w Unikowicach;
- Ołtarz główny Matki Boskiej w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Ołtarz boczny św. Rodziny w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Obraz św. Rodziny w ołtarzu bocznym św. Rodziny w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Ołtarz boczny Matki Boskiej Bolesnej w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Obraz Madonny z Dzieciątkiem w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Kazalnica w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Chrzcielnica w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Pokrywa chrzcielniczy w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Figura św. Rocha w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Figura św. Zakonnika w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Obraz Matki Boskiej (po 1846 r.) w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Obraz Matka Boska ze świętymi w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Obraz Złożenie do Grobu w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Obraz św. Elżbieta w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Krzyż ołtarzowy w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Krucyfiks (XIX w.) w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Krucyfiks (XIX w.) w kościele p.w. Matki Boskiej w Wilamowej;
- Kapliczka przy drodze głównej Nysa – Paczków w granicach wsi Wilamowa;

b) ochrona ustalona w planach zagospodarowania przestrzennego

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami ustalana jest, na podstawie w/w *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568), art. 18 – 2-, przy sporządzaniu i aktualizowaniu koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach

zagospodarowania przestrzennego.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a także w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się przede wszystkim ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków wraz z otoczeniem;
- zabytków nieruchomych ujętych w gminnej ewidencji zabytków;
- parków kulturowych.

W studium i planie określa się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej, wyznaczone zgodnie z metodą ustalania obszarów pod ochronę konserwatorską, opracowaną w przez Zespół Ekspertów Międzynarodowej Komisji d/s Rewaloryzacji Miast i Zespołów Staromiejskich w 1990 roku. Wyróżnia się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

"A" - strefa pełnej ochrony, do bezwzględnego zachowania, obejmująca obszary o dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej.

"B" - strefa obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania oraz charakteru i skali zabudowy.

"K" - strefa ochrony krajobrazu związanego z zespołem zabytkowym.

"W" - strefa ochrony archeologicznej.

"E" - strefa ochrony ekspozycji, głównie przez wyznaczanie terenów wyłączonych spod zabudowy.

"OW" - strefa obserwacji archeologicznych

Obecnie brak jest obowiązującego całościowego planu zagospodarowania przestrzennego dla gminy Paczków. Obowiązuje natomiast jedynie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Paczków (Uchwała nr XXX/181/04 z dnia 30 grudnia 2004 r.).

Zgodnie z wymogami ochrony zabytków, w MPZG miasta Paczków ustalone zostały strefy ochrony konserwatorskiej:

„A” – strefa obejmująca ścisły obszar miejski wraz z otaczającymi go plantami miejskimi;

„B” – strefa obejmująca obszary przedmieść staromiejskich i obszary intensywnego rozwoju miasta w XIX w.;

„K” – strefa obejmująca obszar terenów zielonych przy ul. Jagiellońskiej wraz z parkiem, ul. Spacerową, teren cmentarza starego przy ul. Wojska Polskiego oraz teren cmentarza komunalnego przy ul. Zawadzkiego;

„W” – strefa obejmująca obszar domniemanego zamku;

„OW” – strefa obejmująca obszar staromiejski w granicach przyległych do obwarowań staromiejskich, pokrywający się ze strefą „A”.

„E” – strefa obejmująca ekspozycję panoramy zabytkowego układu miasta.

Dla stref tych wprowadzono odpowiednie obostrzenia, zgodne z brzmieniem Ustawy (art.18, p.2)

: określono rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywrócenia do jak najlepszego stanu, jak również ustalono ich przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniając opiekę nad zabytkami.

Ochrona zabytków w MPZP dla miasta Paczków zakłada również ochronę indywidualną obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów poddanych ochronie w MPZG, wpisanych jednocześnie do gminnej ewidencji zabytków.

W wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków woj. opolskiego z terenu gminy Paczków załączonym do MPZP pominięto kilka następujących obiektów widniejących w rejestrze wg danych WUOZ Opole - stan na listopad 2009 r. (**porównaj załącznik nr 1**):

- planty miejskie (nr rej. 283/91 z dnia 10.01.1991 r.);
- park przy ul. Jagiellońskiej (nr rej. 2122/86 z dnia 15.05.1986 r.; 179/88 z dnia 26.07.1988 r.);
- kamienica przy ul. Narutowicza 2 (nr rej. 1566/66 z dnia 17.08.1966 r.);
- kamienica przy ul. Narutowicza 8 (nr rej. 1565/66 z dnia 17.08.1966 r.);
- kamienica przy ul. Narutowicza 10 (nr rej. 1567/66 z dnia 17.08.1966 r.);
- kamienica przy ul. Narutowicza 16 (nr rej. 2361/96 z dnia 7.10.1996 r.);
- willę z parkiem przy ul. Pocztowej 19 (nr rej. 2323/93 z dnia 7.09.1993 r.);
- kamienicę przy Rynku 50 (nr rej. 1560/66 z dnia 16.08.1966 r.);
- kamienicę przy Rynku 52 (nr rej. 1561/66 z dnia 16.08.1966 r.);
- kamienicę przy Rynku 55 (nr rej. 2197/89 z dnia 29.08.1989 r.).

Wykaz obiektów w rejestrze zabytków z terenu gm. Paczków powinien zostać uzupełniony w aktualizowanym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego o w/w obiekty (**wg załącznika nr 1**).

Dla obiektów tych wprowadzono obostrzenia, zgodne z brzmieniem w/w *Ustawy* (art. 18, p. 2), polegające na wymogu uzyskiwania pozwolenia Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wszelkie poprzedzające projektowane i realizowane działania przy zabytkach.

Wykaz obiektów (130) podlegających ochronie w MPZP, wpisanych jednocześnie do gminnej ewidencji zabytków obejmuje, jak wynika z weryfikacji zasobu, zarówno obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, jak i nowo wytypowane obiekty o cechach zabytkowych, a także część obiektów z rejestru zabytków.

W celu ochrony wartości zabytkowych wyżej wymienionych obiektów (GEZ wg MPZP z 2004 r.), wprowadzono wymóg zachowania zewnętrznego wyglądu budynków (elewacji, pokrycia dachu, detalu architektonicznego i wyposażenia).

W aktualizowanym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Paczków należy, tworząc osobne listy obiektów w rejestrze zabytków i obiektów w GEZ poza rejestrem,

uporządkować dane wg powyższych podziałów.

Należy wyłączyć z tej listy obiekty wyszczególnione już w liście obiektów w rejestrze zabytków:

- kamienicę przy Rynku 19;
- kamienicę przy Rynku 38;
- kamienicę przy Rynku 39;
- kamienicę przy Rynku 40;
- kamienicę przy Rynku 43.

Należy również zweryfikować listę obiektów w GEZ spoza rejestru w oparciu o zaktualizowaną listę GEZ (stan na grudzień 2009 r.).

c) park kulturowy

Krajobrazem kulturowym, w brzmieniu w/w *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568), art. 3, poz. 14, określa się historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka przestrzeń, na którą składają się zarówno wytwory człowieka, jak i elementy przyrodnicze.

W celu ochrony krajobrazu kulturowego i zachowania wyróżniających się krajobrazowo obszarów z zabytkami nieruchomymi, będącymi reprezentatywnymi przykładami miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej tworzy się parki kulturowe. Park kulturowy jedna z czterech podstawowych form ochrony zabytków.

Park kulturowy powołuje na podstawie uchwały rada gminy (lub rady gmin jeśli obszar parku znajduje się na terenie kilku gmin), po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Uchwała powinna określać nazwę danego parku kulturowego, granice, sposób ochrony oraz zakazy i ograniczenia.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) zobowiązany jest, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, sporządzić plan ochrony parku kulturowego oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Ponadto rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną zarządzającą parkiem.

Szczegółowe informacje na temat zasad tworzenia Parku Kulturowego, zarządzania nim oraz sporządzania planu ochrony parku kulturowego dostępne są na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków (www.kobidz.pl).

Do chwili obecnej na terenie gminy Paczków nie powstał żaden park kulturowy.

d) pomnik historii

Pomnik historii jest szczególną, elitarną formą ochrony zabytków, którą objęte mogą zostać zarówno zabytki nieruchome wpisane do rejestru, jak i parki kulturowe, charakteryzujące się wyjątkowymi w skali kraju wartościami historycznymi, artystycznymi i naukowymi dla

dziedzictwa kulturowego.

Zabytek wnioskowany o uznanie za Pomnik Historii powinien spełniać następujące kryteria:

- posiadać zachowaną pierwotną kompozycję przestrzenną bądź kompozycję nieznacznie przekształconą;
- być obiektem jednorodnym stylowo bądź obiektem o czytelnych i zharmonizowanych ze sobą nawarstwieniach;
- być obiektem odpowiednio wyeksponowanym w przestrzeni miejskiej lub krajobrazie oraz posiadać pierwotne relacje z otoczeniem;
- być dziełem wybitnych twórców;
- być obiektem dobrze zachowanym.

Rozporządzenie o uznaniu zabytku na Pomnik Historii wydaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa naukowego, po uzyskaniu opinii Rady Ochrony Zabytków. W treści rozporządzenia określa się cechy danego zabytku świadczące o jego najwyższej wartości, jak również jego precyzyjne granice, a także zamieszcza schematyczną mapkę obiektu.

Szczegółowe informacje na temat kryteriów i procedur uznawania obiektu za Pomnik Historii dostępne są na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków (www.kobidz.pl).

Do chwili obecnej na terenie gminy Paczków nie ma obiektu uznanego za pomnik historii.

Zabytki w gminnej ewidencji zabytków – załącznik 3

Ewidencja zabytków, w brzmieniu w/w *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568), art. 21, jest podstawą dla sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Ewidencja zabytków jest uporządkowanym zbiorem opracowań, wykonywanym wg jednorodnych wzorców, stanowiącym podstawowe informacje o obiektach zabytkowych.

Krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków prowadzi Generalny Konserwator Zabytków. Wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. Natomiast gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków prowadzi wójt (burmistrz, prezydent miasta) danej gminy.

Zasady prowadzenia gminnej ewidencji zabytków (GEZ) określa w/w *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568), art. 21; art. 22, poz. 4 oraz *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz*

krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2004 r., nr 124 poz. 1305).

Aktualna gminna ewidencja zabytków gminy Paczków sporządzona została równoległe z Programem Opieki nad Zabytkami gminy Paczków na lata 2010 – 2013 jesienią 2009 roku. W zasób GEZ włączono obiekty nieruchomości znajdujące się w rejestrze zabytków woj. opolskiego z terenu gminy Paczków, w dotychczasowej, wymagającej weryfikacji i znacznego rozszerzenia wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz obiekty nieruchomości, nie ujęte dotąd żadną formą ochrony, a charakteryzujące się wartościami historycznymi, artystycznymi czy naukowymi, zasługującymi na ujęcie w ewidencji.

Na potrzeby GEZ gminy Paczków włączono również zewidencjonowane stanowiska archeologiczne z terenu gminy Paczków.

Na terenie gminy Paczków ewidencją objęto 597 zabytków nieruchomości oraz 11 stanowisk archeologicznych. Gminna Ewidencja Zabytków – w formie kart adresowych (również w wersji elektronicznej) przechowywana będzie w Urzędzie Gminy Paczków.

Za kryteria decydujące o wpisaniu obiektu do ewidencji przyjęto:

- czas powstania – nie później niż lata 50 XX w.;
- stopień zachowania walorów zabytkowych;
- funkcję obiektu i wpływ jego formy na ogólny charakter zabudowy miejscowości;
- wartość historyczną, artystyczną i naukową.

Wizja terenowa prowadzona w październiku i listopadzie 2009 r. zweryfikowała zasób dotychczasowej wojewódzkiej ewidencji zabytków z terenu gminy Paczków, do której fiszki adresowe i karty ewidencyjne dostępne są w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Opolu.

W efekcie weryfikacji ustalono, iż rozbiórce bądź utracie wartości zabytkowych uległy następujące obiekty widniejące nadal w rejestrze zabytków woj. opolskiego:

1. Kamienica, Rynek 45 w Paczkowie;
2. Kamienica, ul. Słowackiego 1 w Paczkowie;
3. Kamienica, ul. Słowackiego 8 w Paczkowie;
4. Dawny zajazd, nr 10 w Ścibórze (utrata wartości).

Powyższe obiekty z powodu utraty wartości zabytkowych nie zostały włączone do gminnej ewidencji zabytków. Gmina winna ubiegać się o wykreślenie w/w obiektów z rejestru zabytków woj. opolskiego.

W efekcie weryfikacji ustalono również, iż rozbiórce bądź utracie wartości uległy następujące obiekty pozostające nadal w wojewódzkiej ewidencji zabytków:

1. Kamienica, ul. Wrocławska 16 w Paczkowie;

2. Dom, nr 39 w Wilamowej;

Gminna powinna niezwłocznie ubiegać się o wykreślenie w/w obiektów z ewidencji zabytków woj. opolskiego.

Wyłączone z aktualnej gminnej ewidencji zabytków gm. Paczków pozostają również obiekty widniejące w ewidencji wojewódzkiej:

1. Cmentarz (określany jako nowy) w Gościcach – cmentarz nie istnieje, informacje zawarte na jego temat w karcie ewidencyjnej tzw zielonej nie mają rzeczywistego potwierdzenia;
2. Oficyna w zespole dworskim w Ujeźdźcu – informacje zawarte w karcie ewidencyjnej tzw zielonej nie mają rzeczywistego potwierdzenia.

Gmina winna skonsultować w/w obiekty z WUOZ w Opolu i ubiegać się o ich wykreślenie z wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Jednocześnie w trakcie weryfikacji terenowej wytypowano ponad 350 kolejnych obiektów i zespołów obiektów charakteryzujących się wartościami historycznymi, naukowymi lub artystycznymi, zasługujących na włączenie do aktualnego GEZ.

Gminna ewidencja zabytków nie jest dokumentem zamkniętym, winna być uzupełniana i weryfikowana. Jej zmiany nie wpływają na nieważność ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami. Ponadto powinna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m.in. na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących i gruntownie przebudowanych. Uzupełnienia wymagają również zmiany statusu prawnego: wpis do rejestru zabytków, ustanowienie parku kulturowego czy pomnika historii.

Należy podkreślić, iż obiekty znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków, a pozostające poza rejestrem zabytków czy ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie są objęte ochroną prawną. Uwzględnienie ich w ewidencji gminnej ma wyłącznie charakter informacyjny, pomocny przy określaniu zasobu zabytków gminy i przy opracowywaniu programów opieki nad zabytkami.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ.

Analiza SWOT – to diagnoza aktualnego stanu gminy poprzez wskazanie mocnych i słabych stron celem identyfikacji szans i zagrożeń (wyzwań), eliminacji nieprawidłowości i błędów.

STRONY MOCNE:

- bogaty krajobraz kulturowy
- cenne zabytki architektury
- świadomość zasobów dziedzictwa kulturowego w promocji regionu
- duża ilość zespołów dworsko parkowych

- dobrze utrzymane zespoły sakralne
- duża ilość tras turystycznych

SŁABE STRONY:

- zły stan architektury zabytkowej miasta Paczków, szczególnie kamienic
- zły stan architektury rezydencjonalnej
- małe szanse otrzymania pomocy finansowej ze środków publicznych przez właścicieli prywatnych na utrzymanie zabytków
- mała świadomość społeczna wartości zabytkowej
- brak planów zagospodarowania przestrzennego sołectw
- słaba estetyka wsi
- nieskuteczne działania promocyjne
- brak możliwości aktywnego rozwoju mieszkańców w dziedzinie kultury
- brak zaangażowania społeczeństwa w życie wsi
- słaba świadomość ekologiczna

SZANSE:

- współpraca trans graniczna
- fundusze Unii Europejskiej na poprawę zabytków i ich ochronę
- wzrost świadomości zabytku, jako produktu turystycznego
- uporządkowanie estetyki miejscowości

ZAGROŻENIA:

- niewykorzystany potencjał regionu
- brak planów zagospodarowania przestrzennego
- bezrobocie
- brak zaangażowania mieszkańców w sprawy wsi
- niskie wykształcenie
- klęski żywiołowe

7. ZADANIA PROGRAMOWE I PODSTAWOWE CELE POLITYKI ZWIĄZANEJ Z OCHRONĄ ZABYTKÓW

Realizacja ustaleń i celów dotyczących ochrony zabytków z terenu gminy Paczków, zawartych w niniejszym programie, uzależniona jest od włączenia problematyki ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych gminy. W celu wypełnienia poniższych zadań należy:

- uznać wartość i znaczenie dziedzictwa kulturowego dla gminy;
- konsekwentnie planować i realizować działania samorządowe w zakresie ochrony zabytków;
- uwzględniać problematykę ochrony obiektów zabytkowych i dziedzictwa kulturowego w koncepcjach zagospodarowania przestrzennego gminy;

- uwzględniać uwarunkowania ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego, zabytków archeologicznych oraz uwarunkowania ochrony przyrody w planach rozwoju gminy;
- uwzględniać w planach zagospodarowania przestrzennego ochrony krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z założeniami urbanistycznymi, ruralistycznymi i architektonicznymi;
- wspierać projekty związane z opieką nad zabytkami i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych;
- racjonalnie wykorzystywać gminne fundusze na prace ratownicze, konserwatorskie i dokumentacyjne oraz działania związane z opieką nad zabytkami.

7.1. Priorytety i kierunki działań gminnego programu opieki

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego gminy:

- zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne;
- podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;

Priorytet II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego:

- zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego;
- rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy;
- ochrona układów ruralistycznych na obszarach wiejskich;

Priorytet III: Promocja, edukacja i dokumentacja walorów gminnego dziedzictwa kulturowego oraz badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego gminy:

- szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy;
- edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym;
- specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym;
- promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej;
- specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów oraz obszarów związanych z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym.

7.2. Zadania gminnego programu opieki

Priorytet I

1. Rewaloryzacja starego miasta w ramach średniowiecznych założeń w Paczkowie.

Stare miasto, ze względu na zachowanie średniowiecznego, niezmienionego układu urbanistycznego w obrębie pasu oryginalnych murów średniowiecznych, stanowi obecnie jeden z najbardziej wartościowych zespołów miejskich w skali całego historycznego Śląska, a także kraju. Sam zespół murów miejskich wraz z basztami łupinowymi oraz wieżami bramnymi jest obecnie jedynym zachowanym całościowo tego typu obiektem w skali regionu.

Wydarzenia historyczne oraz przewroty dotyczące miasto na przestrzeni wieków nie wpłynęły negatywnie na zachowanie substancji zabytkowej miasta. Zachowane jest średniowieczne rozplanowanie miasta wraz z układem komunikacyjnym w postaci przejazdów bramnych (poszerzonym w XIX w. o wyloty ul. Wojska Polskiego oraz Słowackiego), zabudowa w obrębie historycznych kwartałów, dominanty i główne punkty miasta w postaci ratusza oraz kościoła p.w. św. Jana Ewangelisty, a także charakter historycznej zabudowy o określonych gabarytach.

Zwartość i spójność zabudowy starówki zakłócona jest jednak poprzez niezabudowane przestrzenie, szczególnie w obrębie ulic Słowackiego, Sikorskiego, Piastowskiej, Krasińskiego oraz Rynku. Elementem dysharmonizującym przestrzeń starego miasta są również zrealizowane po wojnie budynki, m.in. blok przy ul. Wrocławskiej czy niewielkie kubaturowo obiekty przy ul. Krasińskiego oraz Kościelnej, a także prowizoryczne stragany przy ul. Słowackiego i Kołłątaja czy „dziki” parking przy ul. Sikorskiego. Negatywne, z punktu ochrony zabytków oraz zachowania charakteru zabytkowego krajobrazu kulturowego, jest dopuszczanie do nieograniczonego ruchu samochodowego w obrębie staromiejskiego założenia.

Długofalowe działania przy rewitalizacji założenia przewidują:

- wykonanie badań archeologiczno – konserwatorskich;
- opracowanie koncepcji rewaloryzacji założenia starego miasta;
- eliminacja obiektów dysharmonizujących układ, wyburzenie zabudowy o niewielkiej wartości technicznej (w pierzei wschodniej ul. Wrocławskiej, w pierzei północnej ul. Krasińskiego, w pierzei południowej ul. Sikorskiego) oraz zagospodarowanie na skwery zieleni bądź wprowadzenie nowej zabudowy (o formach współczesnych, dostosowanej do charakteru miejsca i otaczającej zabudowy) wg wytycznych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- prace konserwatorskie przy ratuszu staromiejskim;
- prace konserwatorskie i restauratorskie przy najcenniejszych kamienicach w obrębie starego miasta, w pierwszej kolejności przy obiektach renesansowych;
- renowacja elewacji kamienic w obrębie starego miasta (przywrócenie oryginalnej kolorystyki tynków, prace konserwatorskie przy detalu architektonicznym, prace konserwatorskie przy zniszczonych stolarkach okiennych i drzwiowych, odtworzenie oryginalnych pokryć dachowych);
- ustalenie wytycznych dla nowej zabudowy oraz zabudowy pustych działek (przy ul. Kościelnej, Piastowskiej, Sikorskiego, Słowackiego, Kołłątaja, Krasińskiego i Rynku);

- określenie i ujednoczenie zasad w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych;
- remont i ujednoczenie nawierzchni ulic, placów i chodników (kostka brukowa) oraz remont oświetlenia;
- wprowadzenie iluminacji najważniejszych obiektów – m.in. ratusza, kościoła p.w. św. Jana Ewangelisty, najcenniejszych kamienic (np. kamienic szczytowych nr 25, 35 i 36 przy Rynku) oraz murów miejskich wraz z wieżami bramnymi;
- uporządkowanie skwerów wokół murów miejskich wraz ze zmianą nawierzchni ścieżek wzdłuż murów;
- wprowadzenie funkcji związanych z obsługą ruchu turystycznego do obiektów należących do gminy, w tym m.in. do wież bramnych;
- wprowadzenie ograniczeń lub stopniowe wyeliminowanie ruchu samochodowego w obrębie starego miasta;
- wyeliminowanie parkingów z obszaru starego miasta i stworzenie miejsc postojowych w niewielkim oddaleniu od centrum.

2. Rewaloryzacja zespołu murów miejskich wraz z wieżami bramnymi w Paczkowie (połączona z rewaloryzacją starego miasta).

Zespół murów miejskich wraz z basztami łupinowymi oraz wieżami bramnymi jest obecnie jedynym zachowanym całościowo tego typu obiektem w skali regionu i stanowi jeden z najcenniejszych i najbardziej charakterystycznych elementów zabytkowych na terenie gminy. Walory zabytkowe i turystyczne tak murów z basztami, jak i przede wszystkim wież bramnych nie są jednak w tej chwili wystarczająco wykorzystywane, dodatkowo stan zachowania wież pogarsza się.

Działania przy rewitalizacji zespołu murów wraz z basztami i wieżami przewidują:

- przeprowadzenie badań archeologicznych w otoczeniu murów miejskich od strony plant miejskich w celu zbadania reliktywów zewnętrznego pierścienia murów, rozebranego w I poł. XIX w.)
- profilaktyczne prace konserwatorskie przy murach miejskich, basztach oraz wieżach bramnych, przede wszystkim przy wieży Kłodzkiej i Ząbkowickiej;
- iluminacja świetlna murów, poszczególnych baszt łupinowych oraz wież bramnych;
- wprowadzenie funkcji związanych z obsługą ruchu turystycznego do wież bramnych: informacji turystycznej wraz z muzeum miasta w wieży Wrocławskiej (jako najbliższej od strony miasta), punktów widokowych na wieży Kłodzkiej i Ząbkowickiej oraz galerii rzemiosła lub sztuki, sklepów z pamiątkami itp.

3. Ukończenie prac konserwatorskich przy ratuszu w Paczkowie.

Zgodnie z zaplanowanymi w *Lokalnym Programie Rewitalizacji* wytycznymi, należy ukończyć rozpoczęte prace konserwatorskie przy ratuszu, stanowiącym jeden z symboli miasta oraz udostępnić wieżę ratuszową na punkt widokowy.

Działania konserwatorskie powinny skupiać wokół:

- oczyszczenia i zabezpieczenia kamiennego detalu architektonicznego elewacji;
- odnowy i zabezpieczenia tynków zewnętrznych z jednoczesnym odtworzeniem oryginalnej kolorystyki obiektu z XVI w.;
- zabezpieczenia i odnowy stolarki okiennej i drzwiowej.

4. Działania ochronne na terenie plant miejskich oraz parku przy ul. Jagiellońskiej w Paczkowie.

- prowadzenie bieżących prac pielęgnacyjnych roślinności w obrębie plant miejskich i parku;
- opracowanie ewidencji parków.

5. Rewaloryzacja cmentarza starego oraz ruiny kościoła cmentarnego.

- dokładne oznakowanie cmentarza od strony ul. Wojska Polskiego;
- zabezpieczenie cmentarza przed możliwością dewastacji przez osoby postronne (wykonanie żelaznej bramy i furty od strony ul. Wojska Polskiego oraz ogrodzenia od strony plant miejskich);
- ustanowienie na terenie ograniczeń, w tym zakazu wpuszczania psów itp.;
- uporządkowanie i oczyszczenie z samosiewów;
- przeprowadzenie prac konserwatorskich przy ruinach kościoła cmentarnego;
- podjęcie prac konserwatorskich przy pozostałościach płyt nagrobnych;
- włączenie miejscowej młodzieży szkolnej w akcję związaną z rewitalizacją cmentarza np. poprzez program „Ślady Przeszłości” w celu kreowania wrażliwości historycznej i zabytkowej oraz rozbudzania zainteresowania otaczającym krajobrazem kulturowym.

6. Podjęcie działań ochronnych oraz prac renowacyjnych przy przydrożnych i przydomowych kapliczkach, figurach i krzyżach z terenu gm. Paczków.

Na terenie gminy Paczków znajdują się liczne kapliczki, krzyże oraz figury świętych, pozostające świadectwem wielowiekowych tradycji kulturowych oraz religijnych dawnych i obecnych mieszkańców tutejszych miejscowości.

Część spośród kapliczek, będących obiektami kubaturowymi i zabytkami nieruchomymi, ujęta została ochroną w formie wpisu do rejestru zabytków nieruchomych lub gminnej ewidencji zabytków i włączona jest bądź niebawem zostanie do aktualizowanych i tworzonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Część obiektów niekubaturowych podlega już ochronie na mocy wpisu do rejestru zabytków

ruchomych.

Pozostaje natomiast grupa obiektów nie ujęta dotąd żadną formą ochrony, a wykazująca wartości, których zachowanie leży w interesie społecznym. Obiekty te, z uwagi na swoją niekubaturowość nie mogą być ujęte w gminnej ewidencji zabytków, ponieważ nie są zaliczane do grupy obiektów nieruchomych.

Gmina winna:

- rozpoznać własność tego typu obiektów na terenie gminy;
- uwzględnić ochronę obiektów w aktualizowanych i tworzonych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- pozyskać fundusze na odnowę tego typu obiektów np. ze źródeł Niemieckiej Fundacji Ochrony Środowiska (DBU).

7. Rewaloryzacja zespołów dworsko-parkowych i folwarcznych w Ujeźdźcu, Ścibórze, Ścibórze-przysiółek Frydrychów i Lisich Kątach.

Należy wszcząć procedurę o wpisanie parków w Ujeźdźcu, Ścibórze-Frydrychowie, Ścibórze i Lisich Kątach – ujętych w rejestrze zabytków woj. opolskiego – na *Listę preferencyjną parków i ogrodów zabytkowych dla Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*.

Ewentualne umieszczenie danego założenia parkowego lub ogrodowego na *Liście* stwarza możliwość ubiegania się o dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW). Wniosek opiniowany przez WKZ w Opolu poprzedzony musi być opracowaniem i złożeniem przez właścicieli danego obiektu całościowego planu działań związanych z ratowaniem i odtworzeniem historycznego układu parku/ogrodu. Szczegółowych informacji udziela WUOZ w Opolu oraz Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków.

8. Zachowanie i ochrona zabytkowego układu i zabudowy wsi Stary Paczków.

Gmina Paczków winna podejmować starania o zachowanie i ochronę zabytkowego układu i charakterystycznej, zagrodowej zabudowy Starego Paczkowa, a także wspomóc prywatne inicjatywy dążące do tego samego celu.

Priorytetem powinno być dążenie do zachowania XIX-wiecznego wyglądu oraz ukształtowania poszczególnych zagród z charakterystycznymi domami szczytowymi i bramami wjazdowymi.

9. Rewitalizacja obiektów przemysłowych na terenie Paczkowa.

Na terenie Paczkowa znajdują się dwa ujęte w gminnej ewidencji zabytków zespoły obiektów przemysłowych, nieużytkowane a charakteryzujące się walorami zabytkowymi i cenne z punktu widzenia miejscowego krajobrazu kulturowego miasta:

- zespół zakładów Pollena przy ul. Pocztovej 4;
- młyn zbożowy przy ul. Młyńskiej 6.

Gmina, mimo, iż nie jest właścicielem wymienionych obiektów winna włączyć się w działania mające znaleźć nową funkcję użytkową (kulturalna, turystyczna, edukacyjna, gospodarcza etc.), wprowadzonej z poszanowaniem zabytkowego charakteru zespołów.

10. Montaż iluminacji świetlnych kościołów z terenu gminy.

Proponowane obiekty:

- kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Paczkowie;
- kościół p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- kaplica w Unikowicach;
- kościół p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- kościół p.w. św. Mikołaja w Gościcach;
- kościół p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie.

11. Montaż zabezpieczeń antypożarowych i antywłamaniowych kościołów z terenu gminy.

Proponowane obiekty:

- kościół p.w. Jana Ewangelisty w Paczkowie;
- kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Paczkowie;
- kościół p.w. św. Jadwigi w Trzeboszowicach;
- kaplica w Unikowicach;
- kościół p.w. św. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach;
- kościół p.w. św. Mikołaja w Gościcach;
- kościół p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie.

12. Utrzymanie w dobrym stanie zabytków stanowiących własność gminy Paczków (wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji zabytków).

Gmina Paczków jest właścicielem bądź współwłaścicielem ponad 25% zasobu obiektów zabytkowych z terenu gminy ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

W skład zasobu wchodzi:

- unikatowy w skali regionu zespół murów miejskich z basztami łupinowymi oraz 3 wieżami bramnymi w Paczkowie;
- planty miejskie oraz park w Paczkowie;
- ruina kościoła cmentarnego;
- kaplica;
- 1 dworu z założeniem parkowym;
- ok. 145 budynków mieszkalnych;
- 2 cmentarzy;
- 5 obiektów o charakterze usługowo – gospodarczym;
- 9 obiektów użytku publicznego.

Tak duży zasób stanowi wyzwanie dla gminy, ale również pozwala na realizację skoordynowanej, konsekwentnej i długofalowej polityki w zakresie ochrony miejscowej tradycji i dziedzictwa kulturowego.

Prowadzenie prac remontowych przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy powinno przebiegać zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi. W pierwszej kolejności należy:

- stworzyć harmonogram niezbędnych prac przy obiektach zagrożonych i wymagających interwencji konserwatorskiej;
- przeprowadzać prace remontowe i konserwatorskie przy obiektach znajdujących się w złym stanie, a prezentujących znaczne wartości zabytkowe lub historyczne i walory architektoniczne.

13. Kontrolowanie przez władze gminy dbałości o zabytki.

Na gminie spoczywa ustawowy obowiązek zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury. Władze gminy zobowiązane są do prowadzenia własnych inwestycji zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, jak również do nadzorowania i eliminowania prac prowadzonych przez inne podmioty, które szkodziłyby substancji zabytkowej. Powinny również natychmiastowo reagować na brak należytej dbałości właścicieli o bieżące utrzymanie zabytków i zapobiegać degradacji krajobrazu kulturowego.

14. Ochrona obiektów zabytkowych – nieużytkowanych z terenu gminy.

Na terenie gminy znajdują się obiekty zabytkowe, nie będące obecnie użytkowane. Brak użytkownika wiąże się z nieuchronnym pogorszeniem stanu technicznego obiektów, wynikającym z niepodejmowania bieżących prac remontowych i konserwatorskich, niebezpieczeństwem zawilgocenia czy dewastacji, a w konsekwencji z często nieodwracalnym ubytkiem lub całkowitą utratą wartości zabytkowych.

Gmina winna stworzyć listę takich obiektów oraz udostępniać tego typu informacje na ten temat np. na stronie internetowej w celu znalezienia użytkowników lub właścicieli dla zdegradowanych obiektów.

Aktualnie nieużytkowane pozostają następujące obiekty:

- dawne prewentorium przy ul. Chrobrego 1 w Paczkowie;
- zespół zabudowań zakładów Polleny przy ul. Pocztovej 4 w Paczkowie;
- budynek gospodarczy przy ul. Młyńskiej 4 w Paczkowie;
- dawny młyn zbożowy przy ul. Młyńskiej 6 w Paczkowie;
- wieża ciśnień przy ul. Sienkiewicza 20 w Paczkowie;
- wieża ciśnień w Dziewiętlicach.

15. Dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych nie będących własnością Gminy poprzez stworzenie uchwały odnośnie dotacji na prace remontowo – konserwatorskie przy zabytkach.

16. Określenie zadań i kompetencji dotyczących opieki nad zabytkami w obrębie administracji gminy – powołanie Gminnego Konserwatora Zabytków.

Ilość obiektów zabytkowych oraz zróżnicowanie problematyki konserwatorskiej nasuwa ideę stworzenia samodzielnego stanowiska do spraw ochrony i opieki nad zabytkami na terenie miasta i gminy Paczków – Gminnego Konserwatora Zabytków.

Możliwość powołania tego typu stanowiska stwarza obowiązująca ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Z 2003 r. nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami), której art. 96 ust. 2 mówi, iż wojewoda, na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, gminom i powiatom, a także związkom gmin i powiatów, położonych na terenie województwa. Ponadto potrzebne jest wsparcie merytoryczne Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu, co przyczyniłoby się do wzrostu respektowania i egzekwowania wymogów ochrony konserwatorskiej w stosunku do obiektów wpisanych do rejestru i nadzór nad stanem gminnego dziedzictwa kulturowego.

17. Utworzenie w strukturze Urzędu Miejskiego stanowiska doradcy ds pozyskiwania środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

18. Tworzenie miejsc pracy związanych z zagospodarowywaniem i popularyzacją dziedzictwa kulturowego, szkolenie rzemieślników reprezentujących tzw „ginące zawody”.

19. Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa wiejskiego i dworskiego oferujących wypoczynek oraz rozrywkę, związane z miejscową tradycją i kulturą.

Gmina powinna włączyć się w pomoc i propagowanie pozytywnych przykładów adaptacji obiektów zabytkowych, wykonywanych z poszanowaniem ich substancji zabytkowej. Tego typu działania stwarzają szansę na zabezpieczenie i uratowanie zaniedbanych lub zagrożonych obiektów o niewielkich walorach artystycznych, lecz charakterystycznych dla krajobrazu kulturowego gminy.

Każdorazowe działania związane z odnową danego obiektu powinny być realizowane w poszanowaniu wartości substancji zabytkowej obiektu oraz wzorców i miejscowej tradycji budowlanej. Oznacza to, iż zachowany powinien być m.in. wygląd zewnętrzny obiektu, tj bryła, fasady wraz z podziałami, detalem architektonicznym, forma przekrycia dachu, jak również charakter ewentualnych budynków gospodarczych. Jednocześnie wskazane jest znalezienie nowych funkcji dla obiektów nieużytkowanych, jak stodoły, obory, chlewnie itp., co zabezpieczy je przed degradacją oraz podniesie walory estetyczne i użytkowe. Jednocześnie wpłynie to

pozytywnie na społeczność lokalną oraz rozwój turystyki.

20. Utworzenie bądź pomoc w stworzeniu placówki muzealnej.

Na terenie gminy Paczków znajduje się obecnie zaledwie jedna placówka muzealna (Muzeum Gazownictwa). Niezbyt popularna, choć wartościowa tematyka, wokół której obraca się działalność wspomnianej instytucji, nie jest związana ściśle z dziedzictwem kulturowym gminy Paczków czy regionu.

Gmina winna zainicjować i zaangażować się w stworzenie placówki muzealnej, której działalność oraz projekty badawcze byłyby nieodłącznie związane z tematyką historii, kultury i tradycji Paczkowa i okolic. Proponowany zakres tematyki ewentualnej placówki:

- muzeum historii i kultury Paczkowa;
- muzeum dawnego biskupstwa wrocławskiego;
- muzeum cechów;
- warsztaty ginącego rzemiosła.

21. Stworzenie profesjonalnego Punktu Informacji Turystycznej.

Proponowana lokalizacja centrum przewidziana jest w remontowanym obecnie Domu Kata przy ul. Wojska Polskiego 23. Z uwagi na oddalenie od Rynku, należy rozważyć również lokalizację np. w Wieży Wrocławskiej, położonej na drodze z dworca PKS w kierunku rynku staromiejskiego. Punkt winien być otwarty zarówno w dni robocze, jak również w soboty i niedziele, także w okresie posezonowym.

Priorytet II

1. Wspieranie właścicieli obiektów ujętych w projektach Lokalnego Programu Rewitalizacji (m.in. Rewitalizacja Historycznego Centrum Miasta, Renowacja Zabytkowej Struktury Mieszkalno - Użytkowej).

Możliwość zrealizowania projektów ujętych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji” zależy w znacznej części od właścicieli prywatnych, w posiadaniu których znajdują się tak poszczególne nieruchomości na terenie historycznego układu urbanistycznego Paczkowa od ich świadomości wartości krajobrazu kulturowego i sytuacji finansowej. Zadaniem Gminy, oprócz pomocy finansowej, jest wsparcie w zakresie fachowego poradnictwa, promocji i proponowaniu właściwych rozwiązań. Gmina, chcąc zapobiec masowej degradacji krajobrazu kulturowego, powinna zachęcać właścicieli poszczególnych obiektów zabytkowych do systematycznego przeprowadzania prac konserwatorskich i remontowych np. poprzez samorządowy system preferencji finansowych dla właścicieli i użytkowników obiektów zabytków polegający na stworzeniu systemu ulg i zwolnień podatkowych lub dofinansowaniu do tego typu prac.

2. Organizacja systematycznych szkoleń urzędników w gminie w zakresie opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego.

3. Wpis do rejestru obiektów nieruchomych.

Gmina winna współpracować oraz uświadamiać właścicieli obiektów zabytkowych odnośnie wartości kulturowej ich własności. Należy również informować właścicieli o korzyściach i możliwościach płynących z objęcia obiektów zabytkowych ochroną prawną.

Obiekty proponowane do wpisania do rejestru zabytków:

- Kamienica, Rynek 11 w Paczkowie;
- Wieża ciśnień, ul. Sienkiewicza 20 w Paczkowie;
- Stacja uzdatniania wody, ul. Miraszewskiego 3 w Paczkowie;
- Gmach szkoły, ul. Sienkiewicza 20 w Paczkowie;
- Kamienica, ul. Staszica 10 w Paczkowie;
- Kamienica, ul. Staszica 11 w Paczkowie;
- Gmach dawnego biskupiego domu starców, ul. Wojska Polskiego 21 w Paczkowie;
- Gmach ob. urzędu miasta i przedszkola, ul. Wojska Polskiego 43 w Paczkowie;
- Gmach szkoły, ul. Wojska Polskiego 45 w Paczkowie;
- Kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, ul. Staszica w Paczkowie;
- Dawne prewentorium, ul. Chrobrego 1 w Paczkowie;
- Gmach szkoły, ul. Kołłątaja 9 w Paczkowie;
- Układ ruralistyczny Starego Paczkowa
- Kościół pw. św. Katarzyny w Ujeźdźcu.

4. Wykreślenie obiektów z rejestru zabytków.

Gmina winna zwrócić się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z prośbą o wykreślenie z rejestru zabytków woj. opolskiego następujących nieistniejących obiektów:

1. Kamienica, Rynek 45 w Paczkowie (rozebrany);
2. Kamienica, ul. Słowackiego 1 w Paczkowie (rozebrany);
3. Kamienica, ul. Słowackiego 8 w Paczkowie (rozebrany);
4. Dawny zajazd, nr 10 w Ścibórze (utrata wartości).

5. Zwrócenie się do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z prośbą o wykonanie kart ewidencyjnych (tzw kart białych).

W chwili obecnej (stan na listopad 2009 r.) na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu wykonano jedynie 15 *Kart Ewidencyjnych Zabytków Architektury i Budownictwa*, tzw karty białe (**porównaj p. 5.3.a**).

Tego typu karty stanowią podstawową dokumentację danego zabytku, obejmującą takie zagadnienia, jak dane administracyjne i adresowe, rys historyczny, opis obiektu, fotografie oraz plany.

Docelowo wykonane powinny zostać *Karty Ewidencyjne* dla wszystkich obiektów ujętych w

rejestrze zabytków woj. opolskiego z terenu gminy Paczków oraz obiekty proponowane do wpisu do rejestru.

6. Sporządzenie i uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wiejskich.

Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wiejskich jest niezbędne dla ochrony tak poszczególnych obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków, jak i dla ochrony całościowego krajobrazu kulturowego, a także kształtowania ładu przestrzennego.

Przy opracowywaniu planów należy uwzględnić wytyczne zawarte w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Paczków*, z uwzględnieniem zasięgu wyodrębnionych tam stref ochrony konserwatorskiej i zasad ich ochrony.

Strefą B ujęto następujące obiekty:

- zespół dworski w Lisich Kątach;
- zespół dworski w Ścibórzcu;
- dwór w Trzeboszowicach;
- zespół dworsko-folwarczny z parkiem w Ujeźdźcu.

Zaproponowano również uwzględnienie ochrony zabytkowych układów ulicznych wraz z zielenią wzdłuż osiowo przebiegających ciągów wodnych w Dziewiętlicach, Gościcach, Kamienicy, Starym Paczkowie, Trzeboszowicach, Unikowicach, Ujeźdźcu i Wilamowej.

Uwzględniono także ochronę zabytkowych cmentarzy w Dziewiętlicach, Gościcach, Kamienicy, Starym Paczkowie, Trzeboszowicach, Unikowicach, Ujeźdźcu i Wilamowej, jak również (jeszcze niezewidencjonowanych) stanowisk archeologicznych w Ujeźdźcu i Starym Paczkowie i parków w Ścibórzcu - przysiółek Frydrychów i Ujeźdźcu.

W programie zaleca się również uwzględnienie kapliczek, przydrożnych krzyży i wolnostojących kolumn z figurami, nie ujętych w gminnej ewidencji zabytków, a charakterystycznych dla krajobrazu kulturowego gminy i regionu (**patrz załącznik nr 6**).

7. Administracyjne egzekwowanie rygorów określonych m.in. w planach zagospodarowania przestrzennego.

Gmina winna włączyć się w kontrolę i egzekwowanie zasad ustalonych w planach zagospodarowania przestrzennego, przede wszystkim w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji, a także ochrony wyznaczonych cennych obszarów i budynków. Istotna jest również skuteczna egzekucja prawa budowlanego, a co za tym idzie walka z samowolami budowlanymi. To właśnie prawdopodobnie samowole budowlane przyczyniły się do utraty cech zabytkowych przez znaczną część budynków. Należą do nich głównie wymiany okien, najczęściej wiążące się z poszerzeniem otworów, zmiany kształtu dachu, dowolny dobór poszycia, zbijanie

tynków i ocieplenie kosztem podziałów architektonicznych i wystroju.

8. Okresowe przeglądy stanu zachowania i zabezpieczeń obiektów zabytkowych zgodnie z Gminnym planem ochrony zabytków Gminy Paczków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

9. Podjęcie działań zmierzających do historycznego miasta Paczków za Pomnik Historii.

Szczegółowe informacje nt. istoty Pomników Historii na www.kobidz.pl.

10. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia Parków Kulturowych na terenie gminy.

Gmina winna rozważyć powołanie Parku Kulturowego na terenie układu staromiejskiego w Paczkowie, obejmującego miasto w obrębie murów obronnych wraz z plantami miejskimi oraz terenem dawnego cmentarza.

Szczegółowe informacje nt. istoty Parków Kulturowych na www.kobidz.pl.

11. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków oraz Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Paczków.

Gmina, po dwóch latach od momentu obowiązywania Gminnej Ewidencji Zabytków oraz Programu Opieki nad Zabytkami, winna zaktualizować GEZ. Aktualizacja ta polegając ma na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących i gruntowanie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji itp.) oraz wprowadzeniu, w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, nowych obiektów, dotąd nie objętych ewidencją, a posiadających wartości zabytkowe, ważne dla kulturowej tożsamości regionu.

12. Współpraca z placówkami oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi instytucjami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami (w tym zwłaszcza z Regionalnym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków w Opolu oraz Towarzystwem Opieki nad Zabytkami).

13. Współpraca ze służbami konserwatorskimi województwa.

Gmina winna współpracować ze służbami konserwatorskimi woj. opolskiego.

Współpraca polegać ma m.in. na:

- obligowaniu inwestorów do opiniowania planowanych prac (w tym podstawowych, jak wymiana okien, ocieplanie ścian) przez wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- współpracy z zespołem monitorującym realizację Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami;
- nadzór nad bezpieczeństwem stanowisk archeologicznych, w tym przestrzeganie zakazu wykonywania na terenie stanowisk archeologicznych lub w ich obrębie nielegalnych poszukiwań, prac głębokościowych, wykonywania wykopów lub prowadzenia robót budowlanych bez zgody

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

14. Opracowanie studium widokowo – krajobrazowego obszaru gminy.

Tego typu studium ma na celu wskazanie obszarów wyłączonych z lokalizacji inwestycji agresywnych tj wielkokubaturowych obiektów usługowych, przemysłowych, elektrowni wiatrowych etc.

15. Opracowanie katalogu form budownictwa regionalnego.

Tego typu opracowanie służyć powinno m.in. przy nowych realizacjach inwestorskich w strefach ochrony konserwatorskiej i historycznie ukształtowanych układach przestrzennych, jak również stanowić dokumentację badawczą na potrzeby wiedzy i ochrony tego typu zabudowy.

Priorytet III

1. Rozpowszechnianie informacji o obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Udostępnienie i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków na oficjalnej stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

2. Promocja dziedzictwa kulturowego z terenu gminy Paczków.

Gminna powinna aktywnie wspierać:

- tworzenie wydawnictw i informatorów propagujących zagadnienia związane z historią gminy oraz ochroną dóbr kultury;
- zamieszczanie i rozbudowywanie na oficjalnej stronie internetowej gminy informacji dotyczących historii poszczególnych miejscowości oraz dziejów ważniejszych obiektów zabytkowych, w tym przede wszystkim chronionych prawnie poprzez wpis do rejestru zabytków województwa opolskiego;
- opracowanie mapy zabytków gminy, będącej przystępną i czytelną formą informacji wizualnej przeznaczonej dla mieszkańców i potencjalnych turystów;
- ulepszenie istniejących już szlaków turystycznych: „Poznać Gminę”, „Cyklotrasa L-J-O”, „Trasa krajowa nr 60”, „Trasa międzynarodowa nr R9”, „Dookoła Jeziora Otmuchowskiego”, „Dookoła Zalewu Paczkowskiego”, „Po Obniżeniu Otmuchowskim”, „Wzdłuż granicy polsko – czeskiej”, trasy rowerowej „Paczków - Złoty Stok - Kłodzko - Łądek Zdrój - Javornik – Paczków”, polegające na stworzeniu ujednoczonego systemu tablic informacyjnych dotyczących historii obiektów zabytkowych położonych na trasie szlaków oraz informacji na temat wartościowych obiektów zabytkowych mieszczących się w okolicy;
- wytyczenie i opracowanie nowych, tematycznych szlaków turystycznych, promujących historię i bogactwo kulturowe gminy, np.:
 - szlak turystyczny/edukacyjny „Paczków – miasto średniowieczne” związany z początkami historii i powstawaniem miasta; szlak ten obejmowałby przede wszystkim obszar staromiejskiego układu miasta z murami obronnymi, basztami łupinowymi oraz wieżami

bramnymi, kościołem p.w. św. Jana Ewangelisty oraz przestrzenią starówki z rynkiem; na trasie szlaku powinno znaleźć się również Muzeum Historii Miasta bądź lokalna Izba Pamięci oraz punkt informacji turystycznej; należy również rozważyć włączenie ewentualnie odkrytych i wyeksponowanych stanowisk archeologicznych związanych z początkami miasta;

- szlak turystyczny/edukacyjny „Paczków - miasto średniowieczne” związany z rozwojem miasta w okresie nowożytnym; trasa ta obejmowałaby przede wszystkim obszar staromiejskiego układu miasta i prowadziłaby szlakiem renesansowych kamienic z włączeniem ratusza, kościoła p.w. św. Jana Ewangelisty, murów obronnych z wieżą Kłodzką oraz ruiny kościoła cmentarnego; na trasie szlaku powinno znaleźć się również Muzeum Historii Miasta bądź lokalna Izba Pamięci oraz punkt informacji turystycznej;
- szlak najważniejszych obiektów zabytkowych z terenu Paczkowa;
- szlak turystyczny „Dawne Biskupstwo Wrocławskie”, stworzony np. z miastem Otmuchów i Nysą;
- szlak kapliczek, figur i krzyży przydrożnych oraz przydomowych z terenu gminy (obejmujący obiekty w Paczkowie, Dziewiętlicach, Gościcach, Kamienicy, Kozielnie, Lisich Kątach, Ścibórze, Starym Paczkowie, Trzeboszowicach, Ujeźdźcu, Unikowicach i Wilamowej).

3. Propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym wśród dzieci i młodzieży.

Gmina winna wspierać działania takie jak:

- propagowanie uczestnictwa szkół w ogólnopolskim projekcie „Ślady przeszłości. Młodzież adoptuje zabytki”, nadzorowanym przez Centrum Edukacji Obywatelskiej, jak również w innych konkursach związanych z wiedzą o zabytkach, organizowanych przez CEO oraz Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków.
- dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o zabytkach gminy oraz wycieczek szkolnych, których celem jest poznawanie zabytków gminy;
- zachęcać szkoły do upowszechniania wiedzy i problematyki zabytków i dziedzictwa archeologicznego;
- włączyć się w organizację projektów edukacyjnych z zakresu ochrony zabytków i zabytkoznawstwa, w tym wolontariackich obozów archeologicznych czy praktyk studenckich związanych z konserwacją zabytków.

4. Propagowanie wśród lokalnej społeczności wiedzy na temat potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego, tradycji lokalnych i idei małych ojczyzn.

Gmina winna wspierać działania takie jak:

- propagowanie wiedzy na temat lokalnej specyfiki budowlanej i zachowania ciągłości tradycji

oraz idei jej poszanowania;

- organizowanie spotkań pracowników służb konserwatorskich z miejscową społecznością;
- tworzenie ścieżek edukacyjnych w celu uświadomienia roli zabytków w krajobrazie kulturowym;
- współorganizowanie wszelkiego rodzaju wystaw poświęconych historii regionu oraz ochronie obiektów zabytkowych;
- ochrona i promocja lokalnej tradycji oraz poszanowanie dla technicznego i przemysłowego dziedzictwa gminy;
- organizowanie pikników rodzinnych z elementami tradycji lokalnej połączonych z wycieczkami turystycznymi z przewodnikiem w celu umożliwienia zapoznania się przez uczestników z zabytkami na co dzień niezauważanymi.
- powołanie lokalnego Muzeum bądź Izby Pamięci w celu edukacji na rzecz ochrony miejscowego dziedzictwa kulturowego.

5. Współpraca ze społecznością lokalną w zakresie promocji zabytków.

Gmina winna włączyć się w następujące działania:

- pozyskanie wśród mieszkańców gminy Społecznych Opiekunów Zabytków;
- pozyskiwanie wolontariuszy i osób chętnych do współpracy w zakresie promocji zabytków;
- wspieranie działalności lokalnych fundacji i stowarzyszeń pracujących na rzecz ochrony zabytków oraz pielęgnowania miejscowej tradycji i dziedzictwa kulturowego.

6. Promowanie tzw. dobrych praktyk

Gmina powinna włączyć się w realizowanie następujących działań:

- wspieranie organizacji szkoleń, warsztatów i konferencji poświęconych tematyce dziedzictwa kulturowego gminy i regionu oraz jej ochronie;
- organizacji szkoleń dla właścicieli oraz użytkowników obiektów zabytkowych w celu upowszechniania wiedzy o zabytkach oraz propagowania standardów w zakresie ochrony dziedzictwa, konkretnych rozwiązań konserwatorskich oraz możliwościach pozyskiwania funduszy na tego typu cele;
- promowanie wzorcowych realizacji z zakresu ochrony obiektów zabytkowych oraz zagospodarowania terenów i obszarów o cennych wartościach kulturowych;
- organizacji konkursów na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego oraz najlepsze realizacje przy obiektach zabytkowych na terenie gminy.

7. Współudział w imprezach ogólnopolskich i regionalnych promujących zabytki.

- uczestnictwo w obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa, których koordynatorem w Polsce jest Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, natomiast koordynatorem na terenie woj. Opolskiego Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Opolu (informacje

szczególne dostępne są na www.zabytek.pl oraz www.kobidz.pl)

- włączenie się w obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków.

8. Promocja wartości materialnych oraz niematerialnych dziedzictwa kulturowego, oraz zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości;

9. Ochrona i promocja odrębnych cech lokalnych, pielęgnacja tradycji oraz poszanowanie dla technicznego i przemysłowego dziedzictwa gminy.

10. Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych oraz miejsc związanych z kulturą i turystyką organizowanych w obiektach zabytkowych.

- propagowanie pozytywnych przykładów adaptacji, wykonanych z poszanowaniem dla substancji zabytkowej;
- propagowanie odnawiania zabytkowych obiektów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi i poszanowaniem substancji oryginalnej.

11. Budowa i promocja produktów turystycznych w oparciu o dziedzictwo kulturowe.

Na terenie gminy Paczków znajduje się jedno z najbardziej wyjątkowych i najlepiej zachowanych w skali regionu i kraju miast otoczonych niemal kompletnym zespołem murów obronnych z basztami i wieżami bramnymi. Wartość gminy podnoszą również wysokiej klasy zabytki tj. gotycki kościół p.w. św. Jana Ewangelisty, renesansowy ratusz paczkowski, zespół staromiejskich kamienic powstałych od XVI w., kościół p.w. Marii Magdaleny w Dziewiętlicach o średniowiecznej genezie, XV-wieczny kościół p.w. Wszystkich Świętych w Starym Paczkowie, ruina kościoła cmentarnego w Paczkowie, późnobarokowa kaplica w Unikowicach, założenie pałacowo – parkowe przy ul. Pocztowej 19 w Paczkowie, zespoły dworskie w Trzeboszowicach (XIX w.), Ujeźdźcu (XVI, XX w.), Lisich Kątach (XVI/XVII, XIX w.), Ścibórze (XIX w.), Ścibórze – przysiółek Frydrychów (XIX w.), XIX-wieczne folwarki w Paczkowie i Kozielnicy, a także XIX-wieczne zabudowy wsi Stary Paczków, Wilamowa, Kamienica i Trzeboszowicach, jak również liczne przydrożne kapliczki i krzyże.

Wymienione obiekty i zespoły obiektów zabytkowych stanowić mogą, w połączeniu z naturalnymi walorami turystycznymi, jak bliskość gór oraz zbiorników wodnych, dużą atrakcję turystyczną nie tylko dla pasjonatów dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Gmina powinna dążyć do dalszej promocji i upowszechniania pozytywnego i interesującego wizerunku swojego terenu i zasobów dziedzictwa kulturowego pod używanym, lecz niekoniecznie kojarzonym jeszcze z Paczkowem hasłem *Paczków – polskie Carcassonne*.

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zakłada się, że zadania określone w *Gminnym Programie* będą realizowane w wyniku następujących działań:

1. Wspólne działanie władz Gminy Paczków ze Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych, przedstawicielami Kościołów, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami regionalnymi, ośrodkami naukowymi;

2. Działania własne władz samorządowych:

a) prawne - np. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów, które powinny być objęte ochroną konserwatorską;

b) finansowe - należyte utrzymywanie, wykonanie remontów i prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy oraz poprzez dotacje, system ulg finansowych, nagrody, zachęty dla właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych;

c) programowe - realizacja projektów i programów regionalnych;

d) inne - działania stymulujące, promocyjne, edukacyjne itp.

3. Działania w ramach programów dofinansowywanych z funduszy Unii Europejskiej.

9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminny Program Opieki nad Zabytkami, po zaopiniowaniu przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedstawiony Radzie Gminy Paczków, w celu przyjęcia go uchwałą. Program został opracowany na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych aktów planowania. Z realizacji zadań *Gminnego Programu* co dwa lata Burmistrz Gminy zobowiązany jest do sporządzenia sprawozdań i przedstawienia ich Radzie Gminy. Następnie sprawozdania przekazywane powinny być do Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ich wyniki powinny być wykorzystywane przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami. Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców, gdyż zachowane i należycie pielęgnowane dziedzictwo kulturowe wyróżnia obszar gminy i przesądza o jej atrakcyjności. Przyjęty przez Radę Gminy w formie uchwały *Gminny Program Opieki nad Zabytkami* jest elementem polityki samorządowej. Powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących: inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Program wykorzystywany może być przez inne jednostki samorządu terytorialnego, środowiska badawcze i naukowe, właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych, a także osoby zainteresowane kulturą i dziedzictwem kulturowym. Opracowanie i uchwalenie *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami* nie powinno

być traktowane jedynie jako realizacja przez gminę ustawowego zadania. Program służyć ma bowiem rozwojowi gminy poprzez dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystania atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, gospodarczych i edukacyjnych. Inne ważne cele *Gminnego Programu* wskazane przez ustawodawcę, jak określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków eliminujących sytuacje konfliktowe, czy tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, sprawiają, że program ten może pełnić ważną rolę społeczną, a jego konsekwentna realizacja stać się istotnym czynnikiem rozwoju gminy. Program powinien pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Współpraca środowisk samorządowych, konserwatorskich i lokalnych przy realizacji *Gminnego Programu* przynieść powinna wszystkim stronom wymierne korzyści: zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, polepszenie stanu obiektów zabytkowych, zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych i rozwój społeczno - gospodarczy. Kolejne sporządzane programy opieki winny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest zbiorem celów i zadań dla gminy jako terytorium administracyjnego, a nie wyłącznie dla władz samorządowych, a źródła finansowania nie odnoszą się wyłącznie do środków, którymi dysponować może samorząd.

Kwestie dofinansowania prac przy obiektach zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków reguluje *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków* (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940).

Istnieje możliwość dofinansowania zadań z zakresu ochrony zabytków m. in. z budżetu państwa. Wsparcie finansowe pochodzi ze środków:

- Programów wspólnotowych:

- Program Kultura 2007-2013;
- Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki;
- Mechanizm Finansowy EOG
- Norweski Mechanizm Finansowania;
- Program Młódzież w Działaniu- 2007-2013;
- Program Europa dla Obywateli;

- Państwowych:

- Program Operacyjny MRR Infrastruktura i Środowisko, XII oś priorytetowa Kultura i

dziedzictwo kulturowe;

- Programy operacyjne MKiDN (12), m. in.: Dziedzictwo Kulturowe, Edukacja kulturalna i upowszechnianie kultury; Promocja kultury polskiej za granicą; Rozwój inicjatyw lokalnych; Patriotyzm jutra; Promesa Ministra MKiDN; Ochrona dziedzictwa kultury ludowej (PO Dziedzictwo Kulturowe Priorytet 5);

- Program Operacyjny MRiRW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;

- Fundusz kościelny ze środków MSWiA (dla prac przy obiektach sakralnych, nieobejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów);

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla zabytkowych założeń zielonych);

• Wojewódzkich:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego 2007-2013;

- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

• Fundacji:

- Wspomaganie Wsi;

- Europejski Fundusz Rozwoju Wsi;

- Lokalne Projekty Kulturalne- program polsko- holenderski;

- European Cultural Foundation;

• Budżetu gminy i powiatu.

Istnieje możliwość, na drodze podjęcia stosownej uchwały przez Radę Miejską, udzielenia dotacji na prace remontowe i konserwatorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków. Dotacje mogą być udzielane osobom posiadającym tytuł prawny do zabytku znajdującego się na terenie gminy i wykażą się poniesieniem wkładu własnego na wykonanie prac. Pierwszeństwo w ubieganiu się o dotacje powinni mieć właściciele obiektów zabytkowych pozostających w złym stanie technicznym o największych wartościach historycznych i artystycznych oraz o szczególnym znaczeniu dla gminy.

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

Zgodnie z przywoływaną już wielokrotnie *Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, główny obowiązek dbania o stan zabytków, a tym samym ponoszenia nakładów na prace konserwatorskie, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych. Na każdym właścicielu i posiadaczu zabytku spoczywają obowiązki, określone w art. 5 powyższej ustawy, wynikające z zasad sprawowania opieki nad zabytkami. W art. 28 wskazano również dodatkowe obowiązki właścicieli i posiadaczy zabytków wpisanych do rejestru zabytków. Na mocy art. 29 ust. 1 na wszystkich właścicielach i posiadaczach zabytków

oraz przedmiotów o cechach zabytkowych spoczywa obowiązek udostępniania ich organom ochrony zabytków w celu przeprowadzenia badań. W ustawie z 2003 r. utrzymano także obowiązującą dotychczas zasadę, że obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie i finansowanie wspomnianych prac i robót jest zdaniem własnym (art. 71 ust.2). W corocznie uchwalanych budżetach Gminy Paczków uwzględniane są wydatki na ochronę dziedzictwa narodowego.

Na ochronę i konserwację zabytków wydano w 2008 r.: 503 811.78 zł:

- remont dachu budynku Rynek 1 (Urząd Miejski)- 260 623.49 zł;
- wymiana pokrycia dachowego oraz konserwacja elementów konstrukcyjnych dachu kościoła p.w. św. Mikołaja w Gościcach - ogółem 132 158.46 zł. -Urząd Miejski -10 000 zł.; 29 825.07 zł;
- zainstalowanie nagłośnienia w kościele p.w. św. Mikołaja w Gościcach- 13 420 zł;
- renowacja i konserwacja zabytkowych organów w kościele p.w. św. Jana Ewangelisty w Paczkowie - ogółem 161 950 zł- w tym Gmina Paczków -10 000 zł;
- renowacja dzwonów z napędem elektrycznym w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy – 28 000 zł;
- elektryczny napęd na wieży kościoła p.w. św. Jerzego w Kamienicy – 7 000 zł;
- remont zakrystii w kościele p.w. św. Jerzego w Kamienicy – 26 000 zł.

Załącznik 1 - obiekty z terenu gm. Paczków wpisane do rejestru zabytków nieruchomych woj. opolskiego

Rejestr zabytków nieruchomych					
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Data wpisu
1.	Gościce	kościół p.w. św. Mikołaja		18/50	20.02.1950
2.	Gościce	dom gminny		1667/66	23.09.1966
3.	Kamienica	kościół p.w. św. Jerzego		A-86/2009	24.03.209
4.	Kamienica	ogrodzenie z bramkami		1680/66	26.09.1966
5.	Kamienica	dom gminny/poczta	nr 93	1681/66	26.09.1966
6.	Kamienica	dom	nr 7	1682/66	26.09.1966
7.	Kamienica	dom	nr 27	1683/66	26.09.1966
8.	Kamienica	dom	nr 82	1684/66	26.09.1966
9.	Kozielno	folwark	nr 27	1687/66	26.09.1966
10.	Kozielno	dom	nr 35	1688/66	26.09.1966
11.	Lisie Kąty	zs dworski		935/64	3.06.1964
12.	Paczków	układ urbanistycznych w ramach średniowiecznych założeń		37/49	10.06.1949
13.	Paczków	kościół p.w. św. Jana Ewangelisty		17/50	22.05.1950
14.	Paczków	ruina kościoła cmentarnego p.w. św. Jana Ewangelisty		1116/66	05.02.1966
15.	Paczków	kaplica p.w. św. Mikołaja		1536/66	12.08.1966
16.	Paczków	Zs murów miejskich z basztami: wieżą Wrocławską, Ząbkowicką i Kłodzką		923/64	01.06.1964
17.	Paczków	planty miejskie		283/91	10.01.1991
18.	Paczków	dom	Armii Krajowej 3	1562/66	16.08.1966
19.	Paczków	dom	Daszyńskiego 5	2401/2000	27.11.2000
20.	Paczków	dom	Daszyńskiego 36	1563/66	16.08.1966
21.	Paczków	willa	Jagiellońska 6	2122/86	15.05.1986
22.	Paczków	park	Jagiellońska	2122/86; 179/88	15.05.1986; 26.07.1988
23.	Paczków	dom	Kołatąja 8	2362/96	20.12.1996
24.	Paczków	dom	Kościelna 11	1564/66	16.08.1966
25.	Paczków	dom	Kościuszki 4	1571/66	17.08.1966
26.	Paczków	dom	Narutowicza 2	1566/66	17.08.1966
27.	Paczków	dom	Narutowicza 8	1565/66	16.08.1966
28.	Paczków	dom	Narutowicza 10	1567/66	17.08.1966
29.	Paczków	budynek mieszkalny	Narutowicza 16	2361/96	07.10.1996
30.	Paczków	willa z parkiem	Pocztowa 19	2323/93	07.09.1996
31.	Paczków	ratusz z wieżą ratuszową	Rynek 1	924/64	02.06.1964
32.	Paczków	dom	Rynek 3	1190/66	10.03.1966

33.	Paczków	dom	Rynek 4	1537/66	12.08.1966
34.	Paczków	dom	Rynek 5	1538/66	12.08.1966
35.	Paczków	dom	Rynek 6	431/58	08.10.1958
36.	Paczków	dom	Rynek 7	1539/66	12.08.1966
37.	Paczków	dom	Rynek 8	1540/66	13.08.1966
38.	Paczków	dom	Rynek 9	1541/66	13.08.1966
39.	Paczków	dom	Rynek 10	1542/66	13.08.1966
40.	Paczków	dom	Rynek 14	1543/66	13.08.1966
41.	Paczków	dom	Rynek 15	1544/66	13.08.1966
42.	Paczków	dom	Rynek 16	1545/66	13.08.1966
43.	Paczków	dom	Rynek 17	1546/66	13.08.1966
44.	Paczków	dom	Rynek 18	1547/66	13.08.1966
45.	Paczków	budynek (kamienica)	Rynek 19	2404	14.03.1001
46.	Paczków	dom	Rynek 20	741/64	17.03.1964
47.	Paczków	dom	Rynek 22	1191/66	10.03.1966
48.	Paczków	dom	Rynek 23	1192/66	10.03.1966
49.	Paczków	dom	Rynek 25	925/64	02.06.1964
50.	Paczków	dom	Rynek 27	1548/66	13.08.1966
51.	Paczków	dom	Rynek 28	1549/66	13.08.1966
52.	Paczków	dom	Rynek 29	1550/66	13.08.1966
53.	Paczków	dom	Rynek 31	1551/66	13.08.1966
54.	Paczków	dom	Rynek 33	1552/66	13.08.1966
55.	Paczków	dom	Rynek 35	926/66	02.06.1964
56.	Paczków	dom	Rynek 36	1193/66	10.03.1966
57.	Paczków	dom	Rynek 38	1553/66	16.08.1966
58.	Paczków	dom	Rynek 39	1554/66	16.08.1966
59.	Paczków	dom	Rynek 40	1555/66	16.08.1966
60.	Paczków	dom	Rynek 43	1556/66	16.08.1966
61.	Paczków	dom	Rynek 44	1557/66	16.08.1966
62.	Paczków	dom	Rynek 45	1558/66	16.08.1966
63.	Paczków	dom	Rynek 48	742/64	17.03.1964
64.	Paczków	dom	Rynek 49	1559/66	16.08.1966
65.	Paczków	dom	Rynek 50	1560/66	16.08.1966
66.	Paczków	dom	Rynek 52	1561/66	16.08.1966
67.	Paczków	dom	Rynek 55	2197/89	29.08.1989
68.	Paczków	dom, folwark (czworak, brama wjazdowa)	Sienkiewicza 6	1572/66	17.08.1966
69.	Paczków	dom	Sienkiewicza 8	1568/66	17.08.1966
70.	Paczków	dom	Słowackiego 1	1569/66	17.08.1966
71.	Paczków	dom	Słowackiego 8	605/59	22.10.1959
72.	Paczków	dom	Wojska Polskiego 4	1919/67	23.10.1967
73.	Paczków	dom	Wojska Polskiego 17	1920/67	23.10.1967
74.	Paczków	dom	Wojska Polskiego 23	1194/66	10.03.1966
75.	Paczków	dom	Wrocławska 6	1570/66	17.08.1966
76.	Paczków	dom	Wrocławska 10	970/65	28.01.1966
77.	Paczków- Paczkówek	folwark	(ob. Robotnicza 1)	1701/66	27.09.1966
78.	Stary Paczków	kościół p.w. Wszystkich		1123/66	08.02.1966

		Świątych			
79.	Stary Paczków	dom gminny		1705/66	27.09.1966
80.	Ścibórz	zs dworski	nr 68	A-2346/95	15.02.1995
81.	Ścibórz	dwór	nr 68	A-928/64	02.06.1964
82.	Ścibórz	zajazd		1706/66	28.09.1966
83.	Ścibórz – Frydrychów	park pałacowy		95/85	28.01.1985
84.	Trzeboszowice	dwór		1026/65	21.05.1965
85.	Ujeździec	zs pałacowy		1027/65	09.06.1965
86.	Ujeździec	park w zs pałacowym		96/84	28.01.1984
87.	Unikowice	kaplica		1710/66	28.09/1966
88.	Unikowice	dom	nr 39	1711/66	28.09.1966
89.	Wilamowa	dom	nr 12	1713/66	28.09.1966
90.	Wilamowa	dom	nr 16/17	1714/66	28.09.1966
91.	Wilamowa	dom	nr 36 i 37	1715/66	28.09.1966
92.	Wilamowa	dom	nr 39	1716/66	28.09.1966

Załącznik 2 – obiekty z terenu gm. Paczków wpisane do rejestru zabytków archeologicznych woj. Opolskiego.

Rejestr zabytków archeologicznych							
Lp	Miejscowość	Obszar AZP	Nr stanow. w miejsc.	Nr stanow. na obszarze	Funkcja	Chronologia	Nr
1.	Stary Paczków	brak	-	-	grodzisko stożkowate	XIII – XIV w.	390/7 5

Załącznik 3 – obiekty z terenu gm. Paczków wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Gminna ewidencja zabytków				
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Uwagi
6.	Paczków	stare miasto w ramach średniowiecznych założeń		nr rej. 37/49 z dnia 10.06.1949
7.	Paczków	zespół murów miejskich z basztami łupinowymi		nr rej. 923/64 z dnia 1.06.1964
8.	Paczków	wieża bramna Wrocławska w zespole murów miejskich	u wylotu ul. Wrocławskiej	nr rej. 923/64 z dnia 1.06.1964
9.	Paczków	wieża brama Kłodzka w zespole murów miejskich	u wylotu ul. Narutowicza	nr rej. 923/64 z dnia 1.06.1964
10.	Paczków	wieża bramna Ząbkowicka w	u wylotu ul. Sikorskiego	nr rej. 923/64 z dnia 1.06.1964

		zespole murów miejskich		
11.	Paczków	planty miejskie		nr rej. 283/91 z dnia 10.01.1991
12.	Paczków	park	Jagiellońska	nr rej. 2122/86 z dnia 15.05.1986; 179/88 z dnia 26.07.1988
13.	Paczków	kościół parafialny p.w. św. Jana Ewangelisty	Kościelna 13	nr rej. 17/50 z dnia 22.05.1950
14.	Paczków	kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy	Staszica 27	
15.	Paczków	ruina kościoła cmentarnego p.w. św. Jana Ewangelisty	Wojska Polskiego 18	nr rej. 1116/66 z dnia 5.02.1966
16.	Paczków	kaplica p.w. św. Mikołaja (ob. zbór)	Armii Krajowej 23	nr rej. 1536/66 z dnia 12.08.1966
17.	Paczków	kaplica – dzwonnica	Robotnicza	
18.	Paczków	kaplica	Zawadzkiego	
19.	Paczków	cmentarz komunalny	Zawadzkiego	
20.	Paczków	d. cmentarz parafialny	Wojska Polskiego 18	
21.	Paczków	park	Jagiellońska	nr rej. 2122/86 z dnia 15.05.1986 nr rej. 179/88 z dnia 26.07.1988
22.	Paczków	willa/kamienica	Armii Krajowej 1	
23.	Paczków	willa	Armii Krajowej 2	
24.	Paczków	kamienica	Armii Krajowej 3	nr rej. 1562/66 z dnia 16.08.1966
25.	Paczków	kamienica	Armii Krajowej 5	
26.	Paczków	kamienica	Armii Krajowej 6	
27.	Paczków	kamienica	Armii Krajowej 7	
28.	Paczków	Kamienica	Armii Krajowej 11	
29.	Paczków	Kamienica	Armii Krajowej 12	
30.	Paczków	Kamienica	Armii Krajowej 13	
31.	Paczków	kamienica	Armii Krajowej 14	
32.	Paczków	kamienica	Armii Krajowej 16	
33.	Paczków	willa	Armii Krajowej 17	
34.	Paczków	kamienica	Armii Krajowej 20	
35.	Paczków	dom	Armii Krajowej 21	
36.	Paczków	willa	Armii Krajowej 28	
37.	Paczków	willa	Armii Krajowej 30	
38.	Paczków	zakład kamieniarski	Armii Krajowej 31a	
39.	Paczków	willa	Armii Krajowej 32	
40.	Paczków	willa	Armii Krajowej 34	
41.	Paczków	dom	Armii Krajowej 35	
42.	Paczków	dom	Armii Krajowej 37	
43.	Paczków	budynek mieszkalny (d. budynek biurowy zakładów)	Armii Krajowej 40	

44.	Paczków	budynek zakładów mięsnych	Armii Krajowej 40	
45.	Paczków	budynek pomocniczy przy zakładach mięsnych	Armii Krajowej 40	
46.	Paczków	dom	Armii Krajowej 42	
47.	Paczków	d. prewentorium	Chrobrego 1	
48.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 1	
49.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 3	
50.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 4	
51.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 5	nr rej. 2401/2000 z dnia 27.11.2000
52.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 6	
53.	Paczków	d. zakłady przemysłowe przyrządów drewnianych Augusta Schneidera	Daszyńskiego 12/14	
54.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 16	
55.	Paczków	dom	Daszyńskiego 17	
56.	Paczków	dom	Daszyńskiego 20	
57.	Paczków	dom czy dawna stodoła?	Daszyńskiego 21	
58.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 22	
59.	Paczków	dom	Daszyńskiego 23	
60.	Paczków	kamienica	Daszyńskiego 24	
61.	Paczków	dom	Daszyńskiego 26	
62.	Paczków	obora	Daszyńskiego 26	
63.	Paczków	dom	Daszyńskiego 28	
64.	Paczków	d. stodoła	Daszyńskiego 32	
65.	Paczków	dom	Daszyńskiego 33	
66.	Paczków	dom	Daszyńskiego 36	nr rej. 1563/66 z dnia 16.08.1966
67.	Paczków	dom/kamienica	Daszyńskiego 40	
68.	Paczków	dom	Dąbrowskiego 2-14	
69.	Paczków	dom	Dąbrowskiego 18-20	
70.	Paczków	dom	Dąbrowskiego 22	
71.	Paczków	dworzec PKP	Dworcowa	
72.	Paczków	dom	Górska 2	
73.	Paczków	willa/dwór	Jagiellońska 2 (d.6)	nr rej. 2122/86 z dnia 15.05.1986
74.	Paczków	dom	Kolejowa 3	
75.	Paczków	kamienica	Kołątaja 2	
76.	Paczków	kamienica	Kołątaja 4	
77.	Paczków	kamienica	Kołątaja 8	nr rej. 2362/96 z dnia 20.12.1996
78.	Paczków	gmach szkoły	Kołątaja 9	
79.	Paczków	kamienica	Kołątaja 10/12	
80.	Paczków	willa	Kopernika 3	
81.	Paczków	dom	Kopernika 6	
82.	Paczków	dom	Kopernika 8	

83.	Paczków	dom	Kopernika 10	
84.	Paczków	willa	Kopernika 12	
85.	Paczków	willa	Kopernika 14	
86.	Paczków	willa	Kopernika 16	
87.	Paczków	dom	Kopernika 20	
88.	Paczków	dom	Kopernika 22	
89.	Paczków	dom	Kopernika 24	
90.	Paczków	dom	Kopernika 28	
91.	Paczków	dom	Kopernika 32	
92.	Paczków	kamienica	Kościelna 2	
93.	Paczków	kamienica	Kościelna 3	
94.	Paczków	kamienica	Kościelna 4	
95.	Paczków	kamienica	Kościelna 5	
96.	Paczków	kamienica	Kościelna 7	
97.	Paczków	kamienica	Kościelna 9	
98.	Paczków	dom/ob. siedziba CARITAS	Kościelna 11	nr rej. 1564/66 z dnia 16.08.1966
99.	Paczków	plebania	Kościelna 13	
100.	Paczków	dom	Kościuszki 2	
101.	Paczków	dom	Kościuszki 4	nr rej. 1571/66 z dnia 17.08.1966
102.	Paczków	dom	Kościuszki 5	
103.	Paczków	dom	Kościuszki 7	
104.	Paczków	dom	Kościuszki 8	
105.	Paczków	dom	Kościuszki 10	
106.	Paczków	kamienica	Kościuszki 12/14/16	
107.	Paczków	willa	Kościuszki 18	
108.	Paczków	dom	Kościuszki 19	
109.	Paczków	dom	Kościuszki 26	
110.	Paczków	kamienica	Kraśńskiego 1	
111.	Paczków	kamienica	Kraśńskiego 2	
112.	Paczków	kamienica	Kraśńskiego 3	
113.	Paczków	willa	1 Maja 1	
114.	Paczków	willa	1 Maja 3	
115.	Paczków	willa	1 Maja 5	
116.	Paczków	willa	1 Maja 12	
117.	Paczków	dom	Mickiewicza 2-4	
118.	Paczków	dom	Mickiewicza 6-8	
119.	Paczków	willa	Mickiewicza 9	
120.	Paczków	willa	Mickiewicza 14	
121.	Paczków	willa	Mickiewicza 15	
122.	Paczków	willa	Mickiewicza 17	
123.	Paczków	willa	Mickiewicza 18	
124.	Paczków	willa	Mickiewicza 19	
125.	Paczków	dom	Mickiewicza 20	
126.	Paczków	willa	Mickiewicza 21	
127.	Paczków	dom	Mickiewicza 23-37	
128.	Paczków	willa	Mickiewicza 24	
129.	Paczków	dom/willa	Mickiewicza 26	
130.	Paczków	willa	Mickiewicza 28	

131	Paczków	willa	Mickiewicza 30	
132	Paczków	kamienica	Mickiewicza 32-34	
133	Paczków	dom	Mickiewicza 36-38	
134	Paczków	dom	Mickiewicza 41-51	
135	Paczków	dom	Mickiewicza 53-55	
136	Paczków	dom	Mickiewicza 57	
137	Paczków	dom	Miraszewskiego 2	
138	Paczków	stacja uzdatniania wody	Miraszewskiego 3	
139	Paczków	dom w zagrodzie	Młyńska 2	
140	Paczków	dom	Młyńska 3	
141	Paczków	dom	Młyńska 4	
142	Paczków	dawny młyn/pomieszczenia gospodarcze	Młyńska 4	
143	Paczków	dom	Młyńska 5	
144	Paczków	młyn zbożowy	Młyńska 6	
145	Paczków	dom	Młyńska 7	
146	Paczków	dom	Młyńska 13	
147	Paczków	dom z zagrodą	Młyńska 21	
148	Paczków	budynek ob. przedszkola	Młyńska 29	
149	Paczków	dom	Moniuszki 2	
150	Paczków	d. młyn	Moniuszki 4	
151	Paczków	dom	Moniuszki 9	
152	Paczków	kamienica	Narutowicza 1	
153	Paczków	kamienica	Narutowicza 2	nr rej. 1566/66 z dnia 17.08.1966
154	Paczków	kamienica	Narutowicza 3	
155	Paczków	kamienica	Narutowicza 4	
156	Paczków	kamienica	Narutowicza 5	
157	Paczków	kamienica	Narutowicza 6	
158	Paczków	kamienica	Narutowicza 7	
159	Paczków	kamienica	Narutowicza 8	nr rej. 1565/66 z dnia 16.08.1966
160	Paczków	kamienica	Narutowicza 9	
161	Paczków	kamienica	Narutowicza 10	nr rej. 1567/66 z dnia 17.08.1966
162	Paczków	kamienica	Narutowicza 11	
163	Paczków	kamienica	Narutowicza 12	
164	Paczków	kamienica	Narutowicza 13	
165	Paczków	kamienica	Narutowicza 14	
166	Paczków	kamienica	Narutowicza 15	
167	Paczków	kamienica	Narutowicza 16	nr rej. 2361/96 z dnia 7.10.1996
168	Paczków	kamienica	Narutowicza 17	
169	Paczków	kamienica	Narutowicza 18	
170	Paczków	kamienica	Narutowicza 19	
171	Paczków	kamienica	Narutowicza 20	
172	Paczków	kamienica	Narutowicza 21	
173	Paczków	willa	Okrzei 1	

174	Paczków	willa	Okrzei 2	
175	Paczków	willa	Okrzei 3	
176	Paczków	willa	Okrzei 4	
177	Paczków	willa	Okrzei 5	
178	Paczków	willa	Okrzei 6-8	
179	Paczków	willa	Okrzei 7-9	
180	Paczków	willa	Okrzei 10	
181	Paczków	budynek mieszkalny	Okrzei 13	
182	Paczków	kamienica	Piastowska 1	
183	Paczków	kamienica	Piastowska 4	
184	Paczków	kamienica	Plater 1	
185	Paczków	kamienica	Plater 2	
186	Paczków	kamienica	Plater 7	
187	Paczków	kamienica	Plater 11	
188	Paczków	kamienica	Plater 13	
189	Paczków	kamienica	Plater 15	
190	Paczków	kamienica	Pocztowa 1	
191	Paczków	dom	Pocztowa 2	
192	Paczków	zespół zabudowań zakładów Pollena	Pocztowa 4	
193	Paczków	Budynek biurowo- noclegowy w ob. muzeum gazownictwa	Pocztowa 6	
194	Paczków	Budynek aparatuwni, przypiecowni i piecowni w ob. muzeum gazownictwa	Pocztowa 6	
195	Paczków	willa	Pocztowa 9	
196	Paczków	willa	Pocztowa 11	
197	Paczków	willa	Pocztowa 13	
198	Paczków	willa	Pocztowa 15	
199	Paczków	willa z parkiem	Pocztowa 19	nr rej. 2323/93 z dnia 7.09.1993
200	Paczków	dom	Polna 13	
201	Paczków	dom/kamienica	Poniatowskiego 1	
202	Paczków	dom	Poniatowskiego 8	
203	Paczków	dom	Poniatowskiego 10	
204	Paczków	dom	Robotnicza 1	
205	Paczków	stodoły	Robotnicza 1	
206	Paczków	wozownie	Robotnicza 1	
207	Paczków	chlewnie	Robotnicza 1	
208	Paczków	gołębnik	Robotnicza 1	
209	Paczków	willa	Robotnicza 8	
210	Paczków	dom w zagrodzie	Robotnicza 8a	
211	Paczków	obora	Robotnicza 8a	
212	Paczków	dom	Robotnicza 10	
213	Paczków	dom	Robotnicza 12	
214	Paczków	dom	Robotnicza 14	
215	Paczków	dom	Robotnicza 21	
216	Paczków	ratusz	Rynek 1	nr rej. 924/64 z dnia 2.06.1964

217	Paczków	kamienica	Rynek 2	
218	Paczków	kamienica	Rynek 3	nr rej. 1190/66 z dnia 10.03.1966
219	Paczków	kamienica	Rynek 4	nr rej. 1537/66 z dnia 12.08.1966
220	Paczków	kamienica	Rynek 5	nr rej. 1538/66 z dnia 12.08.1966
221	Paczków	kamienica	Rynek 6	nr rej. 431/58 z dnia 8.10.1958
222	Paczków	kamienica	Rynek 7	nr rej. 1539/66 z dnia 12.08.1966
223	Paczków	kamienica	Rynek 8	nr rej. 1540/66 z dnia 13.08.1966
224	Paczków	kamienica	Rynek 9	nr rej. 1541/66 z dnia 13.08.1966
225	Paczków	kamienica	Rynek 10	nr rej. 1542/66 z dnia 13.08.1966
226	Paczków	kamienica	Rynek 11	
227	Paczków	kamienica	Rynek 12	
228	Paczków	kamienica	Rynek 13	
229	Paczków	kamienica	Rynek 14	nr rej. 1543/66 z dnia 13.08.1966
230	Paczków	kamienica	Rynek 15	nr rej. 1544/66 z dnia 13.08.1966
231	Paczków	kamienica	Rynek 16	nr rej. 1545/66 z dnia 13.08.1966
232	Paczków	kamienica	Rynek 17	nr rej. 1546/66 z dnia 13.08.1966
233	Paczków	kamienica	Rynek 18	nr rej. 1547/66 z dnia 13.08.1966
234	Paczków	kamienica	Rynek 19	nr rej. 2404 z dnia 14.03.2001
235	Paczków	kamienica	Rynek 20	nr rej. 741/64 z dnia 17.03.1964
236	Paczków	kamienica	Rynek 21	
237	Paczków	kamienica	Rynek 22	nr rej. 1191/66 z dnia 10.03.1966
238	Paczków	kamienica	Rynek 23	nr rej. 1192/66 z dnia 10.03.1966
239	Paczków	kamienica	Rynek 24	
240	Paczków	kamienica	Rynek 25	nr rej. 925/64 z dnia 2.06.1964
241	Paczków	kamienica	Rynek 26	
242	Paczków	kamienica	Rynek 27	nr rej. 1548/66 z dnia 13.08.1966
243	Paczków	kamienica	Rynek 28	nr rej. 1549/66 z dnia 13.08.1966
244	Paczków	kamienica	Rynek 29	nr rej. 1550/66 z dnia 13.08.1966
245	Paczków	kamienica	Rynek 30	
246	Paczków	kamienica	Rynek 31	nr rej. 1551/66

				z dnia 13.08.1966
247.	Paczków	kamienica	Rynek 32	
248.	Paczków	kamienica	Rynek 33	nr rej. 1552/66 z dnia 13.08.1966
249.	Paczków	kamienica	Rynek 34	
250.	Paczków	kamienica	Rynek 35	nr rej. 926/64 z dnia 2.06.1964
251.	Paczków	kamienica	Rynek 36	nr rej. 1193/66 z dnia 10.03.1966
252.	Paczków	kamienica	Rynek 38	nr rej. 1553/66 z dnia 16.08.1966
253.	Paczków	kamienica	Rynek 39	nr rej. 1554/66 z dnia 16.08.1966
254.	Paczków	kamienica	Rynek 40	nr rej. 1555/66 z dnia 16.08.1966
255.	Paczków	kamienica	Rynek 41	
256.	Paczków	kamienica	Rynek 42	
257.	Paczków	kamienica	Rynek 43	nr rej. 1556/66 z dnia 16.08.1966
258.	Paczków	kamienica	Rynek 44	nr rej. 1557/66 z dnia 16.08.1966
259.	Paczków	kamienica	Rynek 47	
260.	Paczków	kamienica	Rynek 48	nr rej. 742/64 z dnia 17.03.1964
261.	Paczków	kamienica	Rynek 49	nr rej. 1559/66 z dnia 16.08.1966
262.	Paczków	kamienica	Rynek 50	nr rej. 1560/66 z dnia 16.08.1966
263.	Paczków	kamienica	Rynek 51	
264.	Paczków	kamienica	Rynek 52	nr rej. 1561/66 z dnia 16.08.1966
265.	Paczków	kamienica	Rynek 53	
266.	Paczków	kamienica	Rynek 54	
267.	Paczków	kamienica	Rynek 55a/b/c	nr rej. 2197/89 z dnia 29.08.1989
268.	Paczków	kamienica	Sienkiewicza 1	
269.	Paczków	dom	Sienkiewicza 2	
270.	Paczków	kamienica	Sienkiewicza 2b	
271.	Paczków	kamienica	Sienkiewicza 2c	
272.	Paczków	dom	Sienkiewicza 3	
273.	Paczków	czworak w zespole folwarku	Sienkiewicza 6	nr rej. 1572/66 z dnia 17.08.1966
274.	Paczków	dom w zespole folwarku	Sienkiewicza 6a	nr rej. 1572/66 z dnia 17.08.1966
275.	Paczków	willa	Sienkiewicza 7	
276.	Paczków	dom	Sienkiewicza 8	nr rej. 1568/66 z dnia 17.08.1966
277.	Paczków	dom	Sienkiewicza 10	
278.	Paczków	willa/dom	Sienkiewicza 16	
279.	Paczków	dom	Sienkiewicza 17	
280.	Paczków	budynek biurowy	Sienkiewicza 18	

		zakładów Pollena		
281	Paczków	dom	Sienkiewicza 19	
282	Paczków	dawna stodoła/budynek gospodarczy	Sienkiewicza 19	
283	Paczków	wieża wodna	Sienkiewicza 20	
284	Paczków	budynek gimnazjum	Sienkiewicza 22	
285	Paczków	willa	Sienkiewicza 23	
286	Paczków	dom	Sienkiewicza 25	
287	Paczków	dom	Sienkiewicza 29	
288	Paczków	kamienica	Sikorskiego 1	
289	Paczków	kamienica	Sikorskiego 2	
290	Paczków	kamienica	Sikorskiego 12	
291	Paczków	d. remiza strażacka	Sikorskiego 14	
292	Paczków	kamienica	Słowackiego 2	
293	Paczków	biblioteka	Słowackiego 7	
294	Paczków	szpital	Staszica 3	
295	Paczków	kamienica	Staszica 4	
296	Paczków	kamienica	Staszica 5	
297	Paczków	kamienica	Staszica 6	
298	Paczków	kamienica/dom	Staszica 7	
299	Paczków	dom	Staszica 8	
300	Paczków	dom	Staszica 9	
301	Paczków	dom/kamienica	Staszica 10	
302	Paczków	dom/kamienica	Staszica 11	
303	Paczków	kamienica	Staszica 12	
304	Paczków	kamienica	Staszica 14	
305	Paczków	kamienica	Staszica 15	
306	Paczków	kamienica/dom	Staszica 18	
307	Paczków	kamienica	Staszica 19	
308	Paczków	dom/kamienica	Staszica 20	
309	Paczków	willa	Staszica 21	
310	Paczków	dom/willa	Staszica 22	
311	Paczków	dom/willa	Staszica 23	
312	Paczków	dom	Staszica 24	
313	Paczków	dom/willa	Staszica 25	
314	Paczków	dom	Staszica 26	
315	Paczków	willa	Staszica 27	
316	Paczków	dom	Staszica 29	
317	Paczków	dom	Staszica 29a	
318	Paczków	kamienica	Staszica 30	
319	Paczków	dom/willa	Witosa 2	
320	Paczków	willa/dom	Witosa 4	
321	Paczków	kamienica	Wojska Polskiego 4	nr rej. 1919/67 z dnia 23.10.1967
322	Paczków	kamienica	Wojska Polskiego 17	nr rej. 1919/67 z dnia 23.10.1967
323	Paczków	kamienica	Wojska Polskiego 20	
324	Paczków	d. biskupi dom starców	Wojska Polskiego 21	
325	Paczków	dom	Wojska Polskiego 23	nr rej. 1194/64

				z dnia 10.03.1967
326	Paczków	dom	Wojska Polskiego 25	
327	Paczków	dom/willa	Wojska Polskiego 29	
328	Paczków	willa	Wojska Polskiego 31	
329	Paczków	willa	Wojska Polskiego 32	
330	Paczków	willa	Wojska Polskiego 32a	
331	Paczków	willa	Wojska Polskiego 33	
332	Paczków	dom dziecka	Wojska Polskiego 34	
333	Paczków	willa	Wojska Polskiego 35	
334	Paczków	dom/willa	Wojska Polskiego 37	
335	Paczków	dom	Wojska Polskiego 39	
336	Paczków	pałacyk/ob. Urząd Miejski	Wojska Polskiego 43	
337	Paczków	gmach szkoły	Wojska Polskiego 45	
338	Paczków	kamienica	Wrocławska 6	nr rej. 1570/66 z dnia 17.08.1966
339	Paczków	kamienica	Wrocławska 8	
340	Paczków	kamienica	Wrocławska 9	
341	Paczków	kamienica	Wrocławska 10	nr rej. 970/65 z dnia 28.01.1966
342	Paczków	kamienica	Wrocławska 12	
343	Paczków	dom/willa	Zawadzkiego 2	
344	Paczków	willa	Zawadzkiego 4	
345	Paczków	dom/willa	Zawadzkiego 5	
346	Paczków	dom/willa	Zawadzkiego 9	
347	Paczków	dom/willa ob. przedszkole	Zawadzkiego 10	
348	Paczków	dom/willa	Zawadzkiego 12/14	
349	Paczków	dom	Zawadzkiego 15	
350	Paczków	willa	Zawadzkiego 17	
351	Paczków	willa	Zawadzkiego 21	
352	Paczków	dom	Żeromskiego 1	
353	Dziewiętlice	kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny		
354	Dziewiętlice	ogrodzenie	przy kościele	
355	Dziewiętlice	cmentarz rzymsko – katolicki p.w. św. Marii Magdaleny		
356	Dziewiętlice	kaplica (I) cmentarna	przy kościele	
357	Dziewiętlice	kaplica (II) cmentarna	przy kościele	
358	Dziewiętlice	kaplica (III) cmentarna	przy kościele	
359	Dziewiętlice	kaplica (IV) cmentarna	przy kościele	
360	Dziewiętlice	dom	nr 12	
361	Dziewiętlice	stodoła	przy domu nr 12	
362	Dziewiętlice	spichlerz	przy domu nr 12	
363	Dziewiętlice	dom	nr 26	
364	Dziewiętlice	dom	nr 28	
365	Dziewiętlice	dom	nr 94	

366	Dziewiętlice	dom	nr 95	
367	Dziewiętlice	dom	nr 96	
368	Dziewiętlice	dom	nr 97	
369	Dziewiętlice	stodoła	przy domu nr 56-56a	
370	Dziewiętlice	przedszkole		
371	Dziewiętlice	wieża ciśnień		
372	Gościce	kościół parafialny p.w. św. Mikołaja		nr rej. 18/50 z dnia 20.02.1950
373	Gościce	brama	przy kościele	
374	Gościce	ogrodzenie	przy kościele	
375	Gościce	cmentarz dawny	przy kościele	
376	Gościce	dom	nr 29	
377	Gościce	dom gminny	nr 37	nr rej. 1667/66 z dnia 23.09.1966
378	Kamienica	kościół parafialny p.w. św. Jerzego		nr rej. 86/2009 z dnia 24.03.2009
379	Kamienica	ogrodzenie	przy kościele	nr rej. 1680/66 z dnia 26.09.1966
380	Kamienica	brama południowa	przy kościele	nr rej. 1680/66 z dnia 26.09.1966
381	Kamienica	cmentarz	przy kościele	
382	Kamienica	wieżyczka	przy kościele	nr rej. 1680/66 z dnia 26.09.1966
383	Kamienica	dom w zagrodzie	nr 7	nr rej. 1682/66 z dnia 26.09.1966
384	Kamienica	stodoła (I)	nr 7	
385	Kamienica	stodoła (II)	nr 7	
386	Kamienica	dom	nr 8	
387	Kamienica	dom	nr 27	
388	Kamienica	stodoła	przy domu nr 27	
389	Kamienica	dom w zagrodzie	nr 82	
390	Kamienica	stodoła	przy domu nr 82	
391	Kamienica	kapliczka	nr 87a	
392	Kamienica	dom	nr 90	
393	Kamienica	dom	nr 93	
394	Kozielno	cmentarz	przy kaplicy	
395	Kozielno	kaplica		
396	Kozielno	dom w zagrodzie	nr 26 (d.27)	nr rej. 1687/66 z dnia 26.09.1966
397	Kozielno	stodoła	nr 26 (d.27)	nr rej. 1687/66 z dnia 26.09.1966
398	Kozielno	obora	nr 26 (d.27)	nr rej. 1687/66 z dnia 26.09.1966
399	Kozielno	dom w zagrodzie	nr 35	
400	Kozielno	obora	przy domu nr 35	
401	Kozielno	stodoła I	przy domu nr 35	
402	Kozielno	stodoła II	przy domu nr 35	
403	Kozielno	dom w zagrodzie	nr 55	
404	Kozielno	stodoła	przy domu nr 55	
405	Kozielno	obora	przy domu nr 55	

406	Kozielno	dom	nr 57	
407	Kozielno	stodoła	przy domu nr 57	
408	Lisie Kąty	dwór z basztą		nr rej. 935/64 z dnia 3.06.1964
409	Lisie Kąty	kaplica NMP	w zespole dworskim	nr rej. 935/64 z dnia 3.06.1964
410	Lisie Kąty	gołębnik	w zespole dworskim	nr rej. 935/64 z dnia 3.06.1964
411	Lisie Kąty	spichrz	w zespole dworskim	nr rej. 935/64 z dnia 3.06.1964
412	Stary Paczków	kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych		nr rej. 1123/66 z dnia 8.02.1966
413	Stary Paczków	cmentarz	przy kościele	
414	Stary Paczków	plebania		
415	Stary Paczków	kapliczka	przy domu nr 84	
416	Stary Paczków	dom gminny		nr rej. 1705/66 z dnia 27.09.1966
417	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 10	
418	Stary Paczków	stodoła	przy domu nr 10	
419	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 15	
420	Stary Paczków	stodoła	nr 15	
421	Stary Paczków	obora	nr 15	
422	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 17	
423	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 25	
424	Stary Paczków	spichlerz, ob. dom	nr 25	
425	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 27	
426	Stary Paczków	oficyna, ob. dom	nr 27	
427	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 29	
428	Stary Paczków	obora	nr 29	
429	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 32	
430	Stary Paczków	spichlerz	nr 32	
431	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 41	
432	Stary Paczków	dawna oficyna, ob. dom	nr 41a	
433	Stary Paczków	dom	nr 43	
434	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 45	
435	Stary Paczków	stodoła	nr 45	
436	Stary Paczków	obora	nr 45	
437	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 46	
438	Stary Paczków	dom	nr 47	
439	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 48	
440	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 49	
441	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 54	
442	Stary Paczków	stodoła	nr 54	
443	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 54a	
444	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 55	
445	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 57	
446	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 59	
447	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 60	
448	Stary Paczków	oficyna, ob. dom	przy nr 60	

449	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 61	
450	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 62	
451	Stary Paczków	oficyna, ob. dom	przy nr 62	
452	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 66a	
453	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 67	
454	Stary Paczków	stodoła	przy domu nr 67	
455	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 74	
456	Stary Paczków	oficyna, ob. dom	przy nr 74	
457	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 75	
458	Stary Paczków	stodoła	nr 75	
459	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 78	
460	Stary Paczków	oficyna, ob. dom	przy nr 78	
461	Stary Paczków	dom	nr 79	
462	Stary Paczków	spichlerz	nr 79	
463	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 83	
464	Stary Paczków	stodoła	nr 83	
465	Stary Paczków	dom	nr 85	
466	Stary Paczków	dom	nr 88	
467	Stary Paczków	dom w zagrodzie	nr 89	
468	Stary Paczków	stodoła I	nr 89	
469	Stary Paczków	stodoła II	nr 89	
470	Stary Paczków	willa	nr 94	
471	Ścibórz	dwór	nr 42 (d.68)	nr rej. 928/64 z dnia 2.06.1964; nr rej. 2346/95 z dnia 15.02.1995
472	Ścibórz	oficyna	w zespole dworskim nr 41	nr rej. 2346/95 z dnia 15.02.1995
473	Ścibórz	stajnia	w zespole dworskim nr 39	nr rej. 2346/95 z dnia 15.02.1995
474	Ścibórz	park	w zespole dworskim	nr rej. 2346/95 z dnia 15.02.1995
475	Ścibórz	budynek gospodarczy	nr 40 w zespole dworskim	
476	Ścibórz	dom w zagrodzie	nr 6	
477	Ścibórz	dom	nr 31	
478	Ścibórz	obora	nr 31	
479	Ścibórz	dom w zagrodzie	nr 32	
480	Ścibórz	stodoła	nr 32	
481	Ścibórz	dom w zagrodzie	nr 33	
482	Ścibórz	obora	nr 33	
483	Ścibórz	dom w zagrodzie	nr 34	
484	Ścibórz	stodoła	nr 34	
485	Ścibórz	dom	nr 37	
486	Ścibórz	stodoła	nr 37	
487	Ścibórz	dom	nr 38	
488	Ścibórz	stodoła	nr 38	
489	Ścibórz	wieża ciśnień		
490	Ścibórz	most drogowy na kanale Ulgi		

491.	Ścibórz Frydrychów	dwór	Nr 7	
492.	Ścibórz Frydrychów	park w zespole dworskim	przy dworze	nr rej. 95/84 z dnia 28.01.1984
493.	Ścibórz Frydrychów	Obora I, ob. chlewnia	W zespole dworskim	
494.	Ścibórz Frydrychów	Obora II, ob. chlewnia	W zespole dworskim	
495.	Ścibórz Frydrychów	Obora III, ob. chlewnia	W zespole dworskim	
496.	Ścibórz Frydrychów	Stodoła I	W zespole dworskim	
497.	Ścibórz Frydrychów	Stodoła II	W zespole dworskim	
498.	Ścibórz Frydrychów	spichlerz	W zespole dworskim	
499.	Ścibórz- Frydrychów	dom	nr 1	
500.	Ścibórz- Frydrychów	obora	nr 1	
501.	Ścibórz- Frydrychów	dom	nr 3 i 3a	
502.	Ścibórz Frydrychów	dom	nr 5	
503.	Ścibórz Frydrychów	dom	nr 9	
504.	Ścibórz Frydrychów	stodoła	nr 9	
505.	Ścibórz Frydrychów	dom	nr 19	
506.	Ścibórz- Frydrychów	hydroforowania		
507.	Trzeboszowice	kościół parafialny p.w. św. Jadwigi		
508.	Trzeboszowice	plebania	przy kościele	
509.	Trzeboszowice	cmentarz	przy kościele	
510.	Trzeboszowice	dwór		nr rej. 1026/65 z dnia 21.05.1965
511.	Trzeboszowice	park	przy dworze	
512.	Trzeboszowice	dom	nr 9 i 10	
513.	Trzeboszowice	stodoła	za domem nr 11	
514.	Trzeboszowice	dom	nr 40	
515.	Trzeboszowice	spichlerz	przy domu nr 40	
516.	Trzeboszowice	kapliczka	przy domu nr 40	
517.	Trzeboszowice	dom w zagrodzie	nr 52	
518.	Trzeboszowice	obora	nr 52	
519.	Trzeboszowice	dom	nr 77	
520.	Trzeboszowice	dawna remiza strażacka-	przy domu nr 77	
521.	Trzeboszowice	kapliczka	przy domu nr 92	
522.	Trzeboszowice	dom w zagrodzie	nr 98	

523	Trzeboszowice	dom w zagrodzie	nr101	
524	Trzeboszowice	kapliczka	przy domu nr 101	
525	Trzeboszowice	dom	nr 103	
526	Trzeboszowice	chlewnia	przy domu nr 108	
527	Trzeboszowice	dom w zagrodzie	nr 109	
528	Trzeboszowice	obora	nr 109	
529	Trzeboszowice	dom w zagrodzie	nr 110	
530	Trzeboszowice	stodoła	nr 110	
531	Trzeboszowice	dom	nr 112 b	
532	Trzeboszowice	dom w zagrodzie	nr 113	
533	Trzeboszowice	most	wodospad	
534	Ujeździec	kościół parafialny p.w. św. Katarzyny		
535	Ujeździec	cmentarz rzymsko – katolicki p.w. św. Katarzyny	przy kościele	
536	Ujeździec	dwór	nr 51	nr rej. 1027/65 z dnia 9.06.1965
537	Ujeździec	spichrz		nr rej. 1027/65 z dnia 9.06.1965
538	Ujeździec	park	przy dworze	nr rej. 1027/65 z dnia 9.06.1965; nr rej. 96/84 z dnia 28.01.1984
539	Ujeździec	kuźnia	przy dworze	
540	Ujeździec	stodoła I	przy dworze	
541	Ujeździec	stodoła II	przy dworze	
542	Ujeździec	kapliczka	ok. 200 m od dworu	
543	Ujeździec	dom	nr 4	
544	Ujeździec	stodoła	przy domu nr 4	
545	Ujeździec	kapliczka	przy domu nr 10b	
546	Ujeździec	szkoła	nr 68	
547	Unikowice	d. cmentarz	przy drodze do nr 382 do Paczkowa	
548	Unikowice	kaplica		nr rej. 1710/66 z dnia 28.09.1966
549	Unikowice	kapliczka	przy drodze nr 382 z Paczkowa do Unikowic	
550	Unikowice	dwór	nr 24	
551	Unikowice	stajnia	przy dworze nr 24	
552	Unikowice	stodoła	przy dworze nr 24	
553	Unikowice	szkoła	nr 65	
554	Unikowice	dom w zagrodzie	nr 12a	
555	Unikowice	stodoła	przy domu nr 12a	
556	Unikowice	stodoła	przy domu 14a	
557	Unikowice	dom	nr15	
558	Unikowice	dom w zagrodzie	nr 16	
559	Unikowice	stodoła	przy domu nr 16	
560	Unikowice	obora	przy domu nr 16	
561	Unikowice	dom	nr 39	nr rej. 1711/66

				z dnia 28.09.1966
562	Unikowice	dom w zagrodzie	nr 40	
563	Unikowice	stajnia	przy domu nr 40	
564	Wilamowa	kościół parafialny pw. Matki Boskiej Szkaplerznej		
565	Wilamowa	cmentarz		
566	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 5	
567	Wilamowa	stodoła	nr 5	
568	Wilamowa	obora	nr 5	
569	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 6	
570	Wilamowa	stodoła	nr 6	
571	Wilamowa	obora	nr 6	
572	Wilamowa	kapliczka	przy domu nr 6	
573	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 7	
574	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 8	
575	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 10	
576	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 12	nr rej. 1713/66 z dnia 28.09.1966
577	Wilamowa	budynek gospodarczy	nr 12	
578	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 13	
579	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 16	nr rej. 1714/66 z dnia 28.09.1966
580	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 17	nr rej. 1714/66 z dnia 28.09.1966
581	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 18	
582	Wilamowa	budynek gospodarczy	nr 18	
583	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 22	
584	Wilamowa	dom	nr 28a	
585	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 36 i 37	nr rej. 1715/66 z dnia 28.09.1966
586	Wilamowa	stodoła w zagrodzie	nr 36 i 37	
587	Wilamowa	dom	nr 38	
588	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 40	
589	Wilamowa	stodoła	nr 40	
590	Wilamowa	obora	nr 40	
591	Wilamowa	dom	nr 41	
592	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 42	
593	Wilamowa	obora, ob. chlewnia	nr 42	
594	Wilamowa	dom	nr 43	
595	Wilamowa	dom w zagrodzie	nr 44	
596	Wilamowa	obora	nr 44	
597	Wilamowa	wodociąg		

Załącznik 4 – zewidencjonowane stanowiska archeologiczne (AZP) z terenu gm. Paczków, wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Lp.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr stan. w miejscowości	Nr stan. na obszarze	Chronologia	Funkcja	Wpis do rejestru
1.	Dziewiętlice	95-29	1	1	neolit	toporek kamienny	-
2.	Dziewiętlice	95-29	2	2	epoka brązu XV w.	śląd osadnictwa punkt osadniczy	-
3.	Dziewiętlice	95-29	3	3	późne średniowiecze	punkt osadniczy	-
4.	Dziewiętlice	95-29	4	4	póź. ok. lateński ok. wpływów rzymskich XIII – XIV w.	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	-
5.	Dziewiętlice	95-29	5	5	XIII – XIV w.	śląd osadnictwa	-
6.	Dziewiętlice	95-29	6	6	XIV – XV w.	punkt osadniczy	
7.	Dziewiętlice	95-29	7	7	XIII w. XIV – XV w.	śląd osadnictwa punkt osadniczy	-
8.	Dziewiętlice	95-29	8	8	IV w.n.e. (?)	skarb (?)	-
9.	Dziewiętlice	95-29	9	9	Późne średniowiecze XVI w. XVII w.	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	-
10.	Kamienica	94-27	8	1	XIV w.	punkt osadniczy	-
11.	Kamienica	94-27	9	2	pradzieje	śląd osadnictwa	-

Załącznik 5 – rejestr zabytków ruchomych woj. opolskiego z terenu gm. Paczków.

Rejestr zabytków ruchomych				
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr	Data wpisu
	Dziewiętlice	wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Marii Magdaleny	918/93	14.12.1993
	Gościce	kielich (z ok. 1500 r.) z kościoła pw. św. Mikołaja	563/1/72	29.02.1972
	Kamienica	krzyż przy kościele parafialnym pw św. Jerzego	847/90	14.12.1990
	Kamienica	wyposażenie kościoła parafialnego pw św. Jerzego	545/1-2/71 848/1-16/90	18.12.1971 30.11.1990
	Kamienica	figura św. Jana Nepomucena przy kościele parafialnym pw. św. Jerzego	851/90	19.12.1990
	Kamienica	figura Matki Boskiej przy domu nr 62	542/1/71	6.12.1971
	Paczków	wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty	537/1-45/71 621/73	4.12.1971 28.09.1973
	Paczków	płyta herbowa w murze przy plebanii kościoła parafialnego pw. św. Jana Apostoła Ewangelisty	541/71	6.12.1971
	Paczków	prospekt organowy wraz z instrumentem w kościele pw. św. Jana Apostoła i Ewangelisty	88/07	10.01.2007
	Paczków	rzeźba św. Jana Nepomucena przy Rynku 11	180/59	28.10.1959
	Paczków	rzeźba św. Jana Nepomucena przy ul. Sienkiewicza	864/91	2.07.1991
	Paczków	rzeźba św. Jana Nepomucena przy ul. Staszica 29a	905/93	5.03.1993
	Stary Paczków	wyposażenie kościoła parafialnego pw. Wszystkich Świętych	546/1-3/71 749/1-17/88	18.12.1971 12.09.1988
	Ścibórz	rzeźba św. Jana Nepomucena w kapliczce w pobliżu domu nr 16	909/93	26.03.1993
	Ścibórz	wyposażenie dawnego dworu	704/1-2/78	23.05.1978
	Trzeboszowice	2 figury w kapliczce przy domu nr 101	707/1-2/79	4.01.1979
	Trzeboszowice	wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi	708/1-6/79	4.01.1979
	Unikowice	wyposażenie kaplicy parafialnej pw. św. Trójcy	927/1-7/94	11.04.1994

Załącznik 6 – lista zabytkowych kapliczek proponowanych do ujęcia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Kapliczki, krzyże i figury do uwzględnienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego				
lp.	miejscowość	obiekt	adres	czas powstania
1.	Dziewiętlice	Kapliczka	Przy domu nr 26	
2.	Dziewiętlice	Kapliczka	Przy przedszkolu	

3.	Dziewiętlice	Kapliczka	Przy drodze na wysokości wjazdu do Dziewiętlic	
4.	Dziewiętlice	Kapliczka	Przy domu nr 14	
5.	Dziewiętlice	Kapliczka (I)	Przy drodze do Dziewiętlic	
6.	Dziewiętlice	Kapliczka (II)	Przy drodze do Dziewiętlic	
7.	Dziewiętlice	Kapliczka (III)	Przy drodze do Dziewiętlic	
8.	Gościce	Kolumna z figurą św. Jana Nepomucena	Obok plebanii	
9.	Gościce	Krzyż	Przy drodze na wysokości wjazdu do Gościc	
10.	Gościce	Kapliczka	Obok kościoła pw. św. Mikołaja	
11.	Gościce	Krzyż	Obok kościoła pw. św. Mikołaja	
12.	Kamienica	Kolumna z figurą św. Jana Nepomucena	Obok domu nr 62	1794 r.
13.	Kamienica	Figura św. Jana Nepomucena	Obok kościoła pw. św. Jerzego	1801 r.
14.	Kamienica	Kolumna z figurą św. Mikołaja	Obok kościoła pw. św. Jerzego	
15.	Kozielno	Krzyż	Obok cmentarza	
16.	Lisie Kąty	Krzyż	Przy drodze	
17.	Ścibórz	Kapliczka		
18.	Paczków	Krzyż przydrożny	Chrobrego w rejonie cmentarza komunalnego	
19.	Paczków	Krzyż przed kościołem p.w. św. Jana Ewangelisty	Kościelna	

20.	Paczków	Figura św. Jana Nepomucena	Planty miejskie u zbiegu z ul. Wojska Polskiego	
21.	Paczków	Kapliczka przydrożna	Robotnicza	
22.	Paczków	Rzeźba św. Jana Nepomucena	Rynek 11	
23.	Paczków	Kolumna z figurą NMP	Sienkiewicza	
24.	Paczków	Rzeźba św. Jana Nepomucena	Staszica 29a	
25.	Paczków	Kolumna z figurą NMP	Zawadzkiego	
26.	Stary Paczków	Krzyż	Obok kościoła pw. Wszystkich Świętych	
27.	Trzeboszowice	Krzyż	Obok kościoła pw. św. Jadwigi	
28.	Trzeboszowice	Kapliczka	ok. 200 m od zabudowań Trzeboszowic, przy drodze polnej w kierunku Ratnowic	
29.	Trzeboszowice	Kapliczka	Obok domu nr 1	
30.	Trzeboszowice	Kapliczka	Pomiędzy domami nr 50 i 51	
31.	Trzeboszowice	Kapliczka	Przy domu nr 37	
32.	Ujeździec	Kapliczka (I)	Przy drodze z Ujeździec do Dziewiętlic	
33.	Ujeździec	Kapliczka (II)	Przy drodze z Ujeździec do Dziewiętlic	
34.	Ujeździec	Krzyże	Na cmentarzu	
35.	Unikowice	Krzyż	Przy domu nr 5	
36.	Wilamowa	Kapliczka	Przy domu nr 25	

37.	Wilamowa	Kapliczka	Przy domu nr 22	
38.	Wilamowa	Kapliczka	Przy drodze w kierunku Starego Paczkowa	
39.	Wilamowa	Kapliczka	Przy drodze w kierunku Trzeboszowic	